

Svojim čitaocima i suradnicima čestitamo Novu godinu

Na ovu 1966. novogodišnju noć svatko će od nas uživati na svoj način, radovati se kako najbolje može i uživati u krugu rodbine, prijatelja, znanaca, u prostoriji nekog društva, u kući ili hotelu. Ali ipak će to biti slavlje svih nas — na ovu našu 1966. novogodišnju noć
snimio: J. ČELAR

Rekli su nam da nismo dovoljno suvremeni i hrabri. Evo našeg odgovora...

Nagrade učenicima

U nekoliko brojeva naš list je objavljivao literarne priloge učenika osnovnih i srednjih škola — onih u kojima rade literarne družine. Shodno tome, »Šibenski list« je donio prozne i pjesničke priloge svih pet osnovnih škola u Šibeniku i šibenske

dimnazije. Priloge koji su tiskani u našem listu pratio je poseban žiri, koji je na kraju i donio odluku o najboljoj literarnoj sekciji i dodijelio tri pojedinačne nagrade.

Prema mišljenju članova žirija, prva nagrada pripala je učenicima

Gimnazije ERIKI BARANOVIC za pjesmu »Crno cvijeće«. Drugu nagradu dobio je učenik II osnovne škole NENAD JAKEŠEVIĆ za prozni prilog »Stablo borov«. Treća nagrada pripala je JAGODI BUMBER, učenici Gimnazije, za pjesmu »Prva mladost«.

Žiri je imao zadatak da donese odluku i o najboljim literarnim sekcijama. Prema mišljenju žirija, najbolju literarnu sekciju među osnovnim školama ima II osnovna škola. Najbolju srednjoškolsku literarnu družinu ima šibenska gimnazija.

Učenici čiji su radovi nagrađeni dobit će od redakcije »Šibenskog lista« na poklon vrijedne knjige, dok će članovi literarnih družina Gimnazije i II osnovne škole biti pretplaćeni na »ŠIBENSKI LIST«.

Prilozi literarne sekcije šibenske Gimnazije objavljeni su u »Šibenskom listu« od 27. studenog 1965, a radovi literarne družine II osnovne škole u »Šibenskom listu« od 8. prosinca 1965. godine.

U narednom broju »ŠIBENSKOG LISTA« donijet ćemo prozne i pjesničke priloge nagrađenih literarnih sekcija.

NOVOGODIŠNJA JELKA

Radi stalne brige i povećanih napora koje ulažu organi Saobraćajne milicije na održavanju cestovnog saobraćaja u mnogim gradovima naše zemlje, u povodu Nove godine, na važnijim raskrsnicama organiziraju se tradicionalni pozdravi i čestitke uz uručenje poklona službenicima Saobraćajne milicije, u znak zahvalnosti i priznanja za njihov naporan i odgovoran posao koji s uspjehom obavljaju. I u Šibeniku će, na glavnoj raskrsnici, na Poljani maršala Tita, biti postavljena svečano ukrašena novogodišnja jelka, poput ove koju prikazuje naša slika od prije godinu dana.

NOVOGODIŠNJI KOKTEL

Rasol i ostalo

Svi ovi primjeri su u prosjeku. Kao (još jedan primjer) što radnik u tvornici »Pap Pavle-Siljok« i radnik u »Elektrik« imaju prosječno 80 tisuća plaće. (Onaj u Skradinu prima oko 20 tisuća i zahvaljujući prosjeku: standard mu je prilično visok).

KONVENCIONALNOST

Cestitanje Nove godine spada u pristojnost, obavezu, znak pažnje, a ponajviše u konvencionalnost. Kupio sam stotinjak čestitki i uputio ih poslovnim prijateljima, običnim prijateljima, znanacima i onima koji su me (čestitanjem) upozorili da i na njih moram potrošiti neki dinar. Citirat ću vam nekoliko čestitaka s lijepim željama što sam ih uputio:

Trgovini: Veliku maržu i bilo kakvu branšu!
»Elektrik«: Najveći mogući broj rasvjetnih mjesta!
Kazalištu: Sijaset sunca za ugodnu šetnju!
Općini: Budžet velik poput najvećeg nebodera!
»Rivijeri«: Da se most ne izgradi!
»Zelenilu«: Sazrijevanje!
Školama: Ogrjeva do proljeća!
Turističkom savezu: Smisao za turizam!
Novinarima: Dozvolu za nošenja oružja!
I tako dalje...

A da: onima koji se u toku novogodišnjih praznika izgube — želim da ne završe u Uredu za izgubljene stvari. Bit će im najbolje da prije nabave izvjesne količine rasola. Tako se neće izlagati neugodnostima. Prije upotrebe nije potrebno promućkati. Može se piti do mile volje, iako liječnik drugačije ne preporuča. E, pa SRETNO!

NIKICA MARINKOVIĆ

Broj trinaest je odjednom baksuzan, a sada odjednom kukamo za trinaestom plaćom.

Napredni elementi našega društva se uopće ne uznemiruju zbog te činjenice. Jer: oni tom pišljivom broju ne daju ama baš nikakvu važnost.

Za čistoću nauke i socijalističkog morala napredni elementi nemaju nikakve veze s nesretnim brojevima.

— Prodaješ nam rog za svijeću. Pa mi ne slavimo 1. april, nego 1. januar — Novu godinu.

Ua, pseudočudoređe!

Živjela Kasa uzajamne pomoći!

NOVI, NOVA, NOVO...

Pridjevi su riječi koje označuju kakvo je nešto, čije je nešto i od čega je nešto.

Neka mi zahvale pučkoškolci i neobrazovani referenti s visokim osobnim dohocima!

Da njihova hvala bude s razlogom, iznijet ću im tri jednostavna primjera na pridjevu nova, novi, novo...

— Mi dočekujemo novu godinu.

Kako će je tko dočekati, to me se savršeno ne tiče. Ja ne radim u statistici.

— Od Nove godine novi dinar.

Zna se: sto prema jedan. (Branko Čopić bi rekao jedan za sve — ili tako nešto) Ipak: jedan, ali vrijedan!

— Za Novu godinu kupio sam novo odijelo.

Čini mi se u prodavaonici »Beko«. Uostalom: svaki šesti (prije mjesec dana svaki sedmi) Jugoslaven nosi odijelo te beogradske firme.

BROJ TRINAEST

Naše društvo je napredno.

U našem društvu nema mjesta praznovjerju. Ako netko kaže: nesretan sam jer mi je preko puta prošla crna mačka, mi napredni elementi ovoga društva kažemo za nj da je praznovjeran.

Ua, praznovjerni elementi!

I broj trinaest se smatra nesretnim brojem.

Nikada taj broj nije bio nesretniji nego pred kraj prosinca 1965.

Oho, šta to znači?

Pa nismo ili niste dobili trinaestu plaću.

Sušta kontradiktornost.

Navedite nam neke karakteristike u odnosima Skupštine općine i radnih organizacija u novom sistemu privredivanja?

— Odmah na početku mogu reći da je daleko značajnija uloga Skupštine općine u razvijanju takvih djelatnosti kao što su trgovina, ugostiteljstvo i turizam, ali isto tako bi ta institucija trebala više voditi računa i o većim radnim organizacijama na našem području. Međutim, to se dosad nije moglo zapaziti. Naime, često je nedostajalo one suradnje koja bi i te kako dobro došla obim zainteresiranim stranama. Gotovo na istom nivou takva suradnja primijećena je i sa društveno-političkim organizacijama. Ali, nakon donošenja novih privrednih mjera, upravo u kontaktima, traženja podataka sa različitim metodologijom nje nedostajalo, što nam je, po našem mišljenju, stvaralo izvesne teškoće u provođenju zadataka i rješavanju problema od vitalnog interesa za radni kolektiv Tvornice elektroda i ferolegura.

Da li je po Vašem mišljenju, u današnjim uvjetima privredivanja, donošenje srednjoročnog plana važan činilac za dugoročniju proizvodnu orijentaciju svake radne organizacije?

— Smatram da bi, posebno sa jugoslavenskog stanovišta, trebalo ići na dugoročniju investicionu politiku, bar što se tiče našeg kolektiva ili sličnih radnih organizacija. Naime, srednjoročno razdoblje je i suviše kratko, utoliko više što je samom privrednom reformom zacrtan jedan čvrsti kurs u rješavanju narednih zadataka. Naša radna organizacija već se dvije godine time bavi, iako je suočena s činjenicom da je njezin daljnji prosperitet tijesno vezan sa razvojem crne i aluminijske industrije, a analogno

tome i s razvojem stručnih kadrova, proizvodnje i stvaranja izvora za investicionu izgradnju. Orijentacija našeg razvoja seže čak do 1980. godine i u tom pravcu ulažemo i uložit ćemo stanovite napore u ostvarenju toga plana.

Redukcija električne energije naročito je pogodila velike industrijske potrošače, pa i Vašu radnu organizaciju u nekoliko navrata. Šta ste poduzeli i šta namjeravate poduzeti da bi gubici bili manji?

— Specijalno naša grupacija, koju čine karbid i ferolegure, dolazi prva pod udar redukcije električne

energije. Međutim, prošle godine dobili smo 86 milijuna kilovat-sati, dakle ni 50 posto, a ove godine računamo na svega 100 milijuna kilovat-sati. Prema planu Jugoslavenske elektroprivredne zajednice, u sljedećoj godini bit će nam osigurano samo 112 milijuna kilovat-sati električne energije. S obzirom na činjenično stanje mi smo već kod nadležnih faktora poduzeli odgovarajuće mjere, kako bismo se bar približno izjednačili sa ostalim privrednim granama, ili da nam se u protivnom slučaju nadoknadi šteta. A ona je lanjske godine iznosila milijardu i 100 milijuna dinara, a ove godine šteta nastala usljed redukcije električne energije bit će nešto manja.

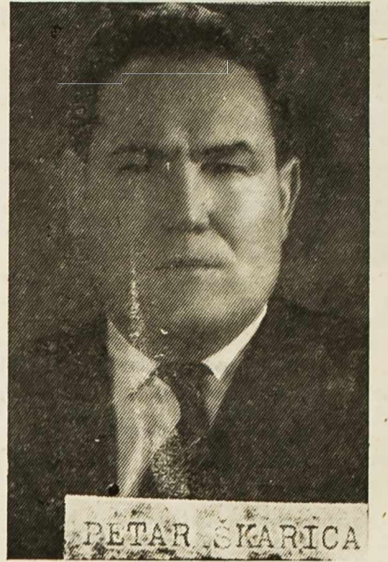
PETAR ŠKARICA, poslanik u Privrednom vijeću Savezne skupštine: ići na dugoročniju investicionu politiku

ne energije zbog smanjenih elektroenergetskih kapaciteta u Jugoslaviji. I upravo zato, jer se dosad nije vodilo dovoljno računa o usklađivanju industrije i elektroenergetskih kapaciteta, ove radne organizacije, pa prema tome i naša, došle su u novim uvjetima privredivanja u sasvim neravnomjeran položaj u odnosu na druge kolektive. Radi ilustracije navodim — da bi Tvornici elektroda i ferolegura trebalo godišnje osigurati 180 milijuna kilovat sati električne

Šta nam možete kazati o dosad postignutim rezultatima na planu izvoza, kao i na potrebu daljnjeg poboljšanja sistema vezivanja uvoza za izvoz?

— Po mojem mišljenju, politika vezivanja uvoza za izvoz nije sasvim opravdana, premda se u sadašnjim uvjetima može tolerirati. Međutim, za godinu dvije takva će se politika trebati mijenjati. To da-

nas posebno vrijedi za proizvode crne metalurgije, a u dogledno vrijeme to će se proširiti i na ferolegure. S obzirom da crna metalurgija danas uglavnom snabdijeva domaće tržište, a da je većim dijelom vezana za uvoz, ostaje otvoreno pitanje kako sve to dovesti u sklad. Međutim, ferolegure se nalaze u nešto povoljnijem položaju na planu izvoza i uvoza, ali smatram da će u narednom periodu, s obzirom na razvoj crne metalurgije u Jugoslaviji, doći do promjene odnosa u korist uvoza.

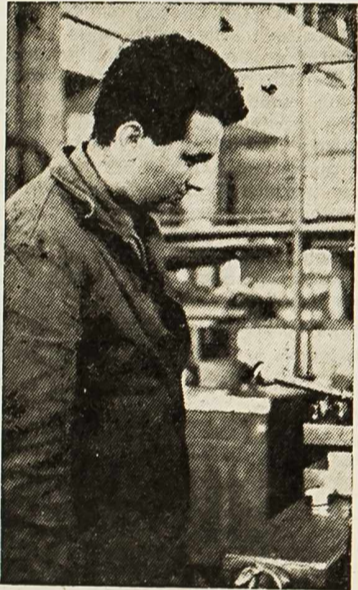
PETAR ŠKARICA

STIPE JAJAC, zastupnik u Privrednom vijeću Sabora:

nedostaje suvremene organizacije rada

Da li su po vašem mišljenju administrativne mjere u cilju stabilizacije tržišta i kontrole cijena, kao prelazne mjere, dale adekvatne rezultate i šta bi trebalo učiniti da ih se stavi pod utjecaj ekonomskih zakonitosti?

— Put ka ravnoteži robno-novčanih odnosa uvjetovao je niz mjera, među ostalim i smanjenje opće i lične potrošnje, pa i administrativno uplitanje u po-

litiku cijena. To je u današnjim uvjetima provođenja privredne reforme nužno prelaznog karaktera.

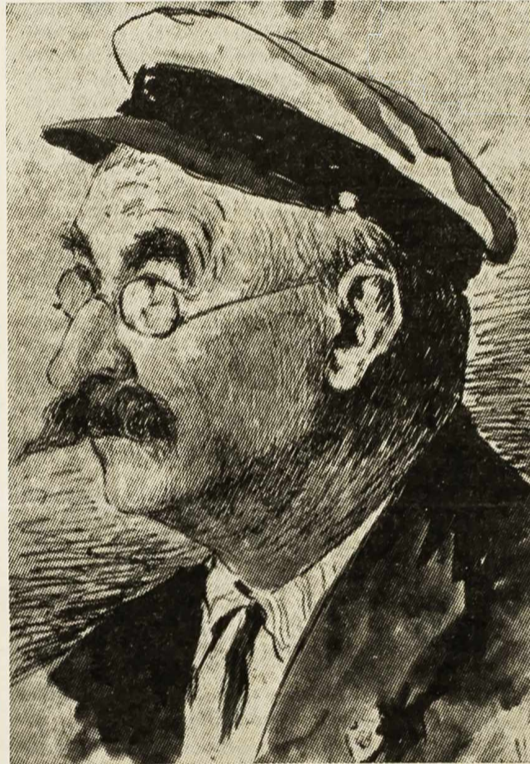
Tokovi privrednog kretanja nakon uvođenja privredne reforme ukazuju na niz pozitivnih tendencija, među ostalim i u smirenijem kretanju unutrašnje potražnje i potrošnje. Naša privreda je u zaoštranim uvjetima privredivanja postigla u ovoj godini značajne rezultate, te ako tako nastavimo, što je i neophodno u provedbi novih mjera, može se očekivati mnogo brže formiranje cijena na osnovu ekonomskih zakonitosti ponude i potražnje.

Privredna reforma potakla je niz problema u oblasti radnih odnosa. U nekim radnim organizacijama postoji višak radne snage i nedovoljna iskorištenost radnog vremena. Smatrate li da rješavanje tih problema leži u uvođenju druge i treće smjene, u preorijentaciji dijela proizvodnje ili pak u prekvalificiranju radne snage?

— Poznata je činjenica da u našim kolektivima nedostaje suvremene organizacije rada, a u nekim je jako loša. Pored niza drugih posljedica, slaba organizacija rada uvjetuje veći broj zaposlenih, slabo korištenje sredstava rada, a time i niži standard zaposlenih. Privredna reforma ide za tim — da naša privreda pređe od dosadašnjeg ekstenzivnog na intenzivno privredivanje, a to znači da će se radni kolektivi trebati ozbiljnije okrenuti ka svojim unutrašnjim problemima, ako misle egzistirati i napredovati.

Također je poznato da se u razvijenim zemljama radi u prosjeku 2,5 smjene, dok je kod nas taj prosjek ispod dvije smjene. Dakle, iz ovako grubog podatka o vremenskom korištenju sredstava rada vidi se ogromna mogućnost zapošljavanja kod nas.

Narod kaže da čovjek među ljudima ima trajnu vrijednost i da uvijek živi. Ovom prigodom želimo da našu javnost upoznamo s jednim takvim čovjekom. Bio je to NIKOLA VEŽIĆ, nadšumar drniški, a zet šibenski, te glavni nadglednik-inspektor šuma do granica Like do kornatskih i drugih otoka.

čovjek mrtav spomenik mu živi

Nikola Vežić

Službovao je u šumarstvu od 1874. do 1918, kada je umro u Zagrebu, gdje je bio na liječenju. Pokopan je na groblju Mirogoj uz svoga jedinca

— sina Krešimira. Kroz više od 44 godine službovanja sve je uglavnom proveo na rodnom i voljenom krsu u Drnižu.

Samo na području drniške krajine podizao je šume neposredno, a od Like i Knina do čitavog područja bivšeg kotara Šibenik posrednim putem.

Zna se da je samo na području općine Drniš putem uspostava šumskih zbrana i potrebne njege šuma obnovio više od 30 tisuća hektara, a borovih šuma da je putem pošumljavanja podigao bar 1.500 hektara.

On je pionir podizanja borovih šuma ne samo na području drniške krajine nego i na čitavom spomenutom području — sve od Like do mora.

Usporedo s obnovom šuma radio je nadšumar NIKOLA VEŽIĆ i na podizanju voćarstva i poučavanju ljudi.

Njegovim zalaganjem zasadena je tako više od 200 tisuća komada raznovrsnih voćnih sadnica i uzgojenih stabala.

Sve sadnice za toliki broj voćaka VEŽIĆ je proizveo sam, u rasadnicima pod svojom neposrednom kon-

trolom i svojim radom, a napose što se tiče navrtanja i odabiranja podloga i plemka.

Malo je starijih ljudi koji se ne sjećaju nadšumara Vežića. Njega se, na primjer, sjećaju Mate Protega iz Dubrave, Grgo Skugar iz Šibenika, a sjećao ga se i pokojni Stipe Makale iz Zlarina, koji je umro prije nekoliko godina. Sjećaju ga se i drugi, osobito što se tiče drniške krajine. Stari ga pamte, a madi su ga iz predoje svojih starijih prenijeli u svoja sjećanja — kao čuvenog nadšumara. Nije ni čudo, jer je on bio neumorni radnik i iza sebe je ostavio spomenike trajne vrijednosti, a napose u podignutim šumama.

Prema nekim indicijama, čini se da se dobar dio mladih borovih sadnica koje su izgajao Nikola Vežić, a koje su izrasle u stara borova stabla, nalazi i u okolici Šibenika, osobito u Kanalu sv. Ante, na Subičevcu, u Vrpolju, Perkoviću i drugdje.

Od 1888. do 1907. za područje Šibenika Vežić dobiva svoga vjernog druga i kolegu u čuvenom šibenskom šumaru Mati Baranoviću. Sve borove šume koje se još i danas vide iz vlaka od Like do Perkovića i Šibenika djelo su nadšumara Nikole Vežića i njegovih suradnika.

Spomenici zelenih borova žive, rastu i šire se na sve strane — osvajaju, pune goleti i njihovu golotinju pokrivaju svojim zelenim sagom — šumom — kao prirodnom odorom. Po uzoru na starog nadšumara Vežića i danas ljudi sade nove sadnice, a postojeće čuvaju. Pridružimo im se, jer šume služe nama svima.

Mate Rajčić

Portreti u konkavnom ogledalu

4

KARIJERISTI

»Karijerist, demagog i mediokritet svakodnevno su oko nas. Bit će potrebno mnogo snage i upornosti da ih se oslobodimo. Oni su vješto zamaskirani.«

Taj izraz je prvi put izgovoren na francuskom tlu, ali su ga ubrzo zatim prihvatili i ostali civilizirani narodi. »Karijera«, kako to gordo zvuči? Kako doći do slave i veličine, do ugleda i priznanja? Radom, radom i radom! Ali, postoji još jedan put kojeg nikad ne ispiru kiše niti ga metu gradski čistači. Učinimo nekoliko koraka tim putem.

Krećimo oprezno. Sagibajmo se. Ne žalimo truda ni poniženja, jer, eno, vidite li u daljini, čekaju nas duboke fotelje na kojima ćemo se pošteno odmoriti od našeg sagibanja i puzanja. I lovorovi vijenci su tamo, i zlatno žuta boja je već pripravljena kojom će se pisati naša imena. Sa sobom se mora ponijeti čvrste metalne nadlaktice, da se ne povrijede ti dijelovi ruku pri uspinjanju. Jer, ruke i lakti bit će stalno u pokretu radi manipuliranja, politiziranja i taktiziranja. Karijerist treba da dobro nauči svoju zakletvu, koja glasi: »Do đavola i ti princip! S njima se ne može hodati ni ravno, a kamoli se uspinjati!« Zatim kandidat mora, da proštite, da pljune i pokrije zemljom.

Biologija još nije našla s tim gdje da svrsta karijeriste. Da li u puzavce ili u beskralješnjake? Pristaše prve koncepcije navode kako su to ponizna, tiha i uslužna bića. Velikodušno se klanjaju drugima i svoje poslove obavljaju pretežno u pognutom položaju. Nedostatak te teorije je u tome što nije jasno objasnila — prema kome su oni toliko ponizni i pred kojim stvorenjima stoje u vodoravnom položaju.

Druga teorija polazi od neuvjerljive postavke — da su u davna vremena karijeristi imali kraljevinu, ali da im je s vremenom zakržljala, a da je ta koštana srž prešla u lakte. To je započelo u doba napuštanja toljage i kamene sjekire, koje su do tada služile kao osnovno sredstvo egzistencije. Civilizacija je donijela novi način života. Zato su se morali pronaći i novi oblici egzistencije.

Ako u svojoj fatalnoj trci za lovorovim vijencem karijerist primijeti da bi ga netko mogao stići, beskrupulozno mu podmeće nogu i ostavlja ga za sobom sve dok se sam ne podigne. Viteški se bori sa svima onima koji bi ga mogli ugroziti i protivnike probode već na početku, a ne na kraju balade.

Netko mi s pravom može zamjeriti zašto se ovdje služimo romanizmom, kada u našem jeziku postoji još melodičniji i plastičniji izraz — laktaš. Stvarno, narod ima duha i smisla u stvaranju poslovice, uzrečica i simboličnih izraza. U mnoštvu svijeta jedino se može probiti laktima.

Laktašni je životni cilj da postane profesionalni manipulativni političar. Jednom postoji samoupravljanje, to je već malo teže, ali uz vješto izučenu taktiku i to se može provući. Tada počnu da se pišu referati, a preskaču rezultati. Svaki nov' treba da pobija ono što je pisao prethodni. I tako sve više i više... sad ovako, sad onako...

Jednom pojednostavljenom usporedbom moglo bi se pomisliti da su svi astronauti karijeristi zbog visokog uspinjanja. Da ne bude zabune: to je svemirsko uspinjanje. Tamo nema društvene ljestvice, fotelja, slatkog života. Takva su uspinjanja vratolomna i vraški opasna za karijeriste i nikada nitko od njih neće krenuti na taj neizvjesni put. A kao najmanje spojivo s moralom neće krenuti jest to — što astronaut u najboljem slučaju jedino može pasti na zemlju, ili još niže — u more. A zamislite kakva bi to bila sramota da neki poznati karijerist padne niže nego se već jednom bio popeo, zahvaljujući svojim žuljevitim laktima.

Ovim je naše putovanje završeno. Kad putnika počeo se osjećati umor. Pogledali smo samo ovaj dio galerije slika u ispučenom ogledalu koji je stalno prekriven crnom zavjesom. Ukoliko ne stradamo u novogodišnjem slavlju, možda se opet vidimo u 1966. godini. Sretno!

OPSERVATOR

NOVINSKO IZDAVAČKO PODUZEĆE »ŠTAMPA« U ŠIBENIKU

raspisuje

natječaj

za referenta nabave i prodaje

Kandidat treba da ispunjava opće uvjete iz čl. 19 Osnovnog zakona o radnim odnosima i posebne uvjete: Da je najmanje 10 godina radio na poslovima nabave i prodaje u grafičkim ili sličnim radnim organizacijama i da dobro poznaje grafičke materijale i tržište. Osobni dohodak prema Pravilniku o raspodjeli osobnih dohodaka

Pismene ponude dostavljaju se Upravnom odboru. Natječaj je otvoren 15 dana od dana objavljivanja u »Šibenskom listu«

Radni kolektiv NIP »Štampa« u Šibeniku

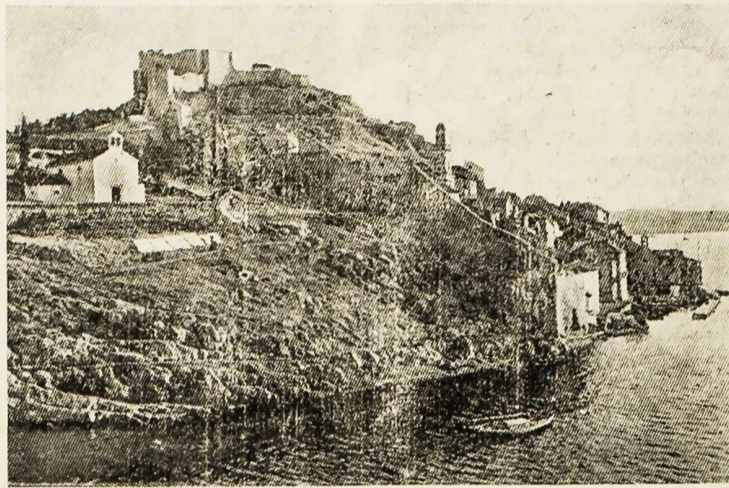
Da se podsjetimo na prošlost grada

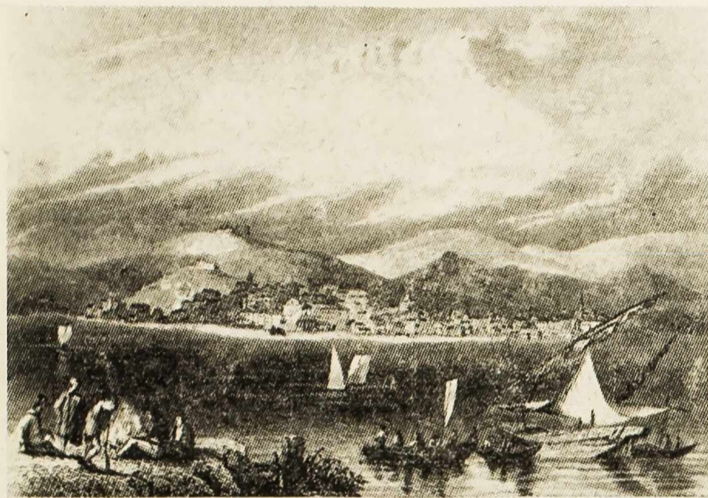
Turska karavana prispjela u Šibenik. Crtež iz djela Yriarte – druga polovina XIX stoljeća.

Šibenik je započeo svoje postojanje kao utvrda na jednom istaknutom mjestu, koje dominira velikom prirodnom lukom smještenom po sredini naše obale.

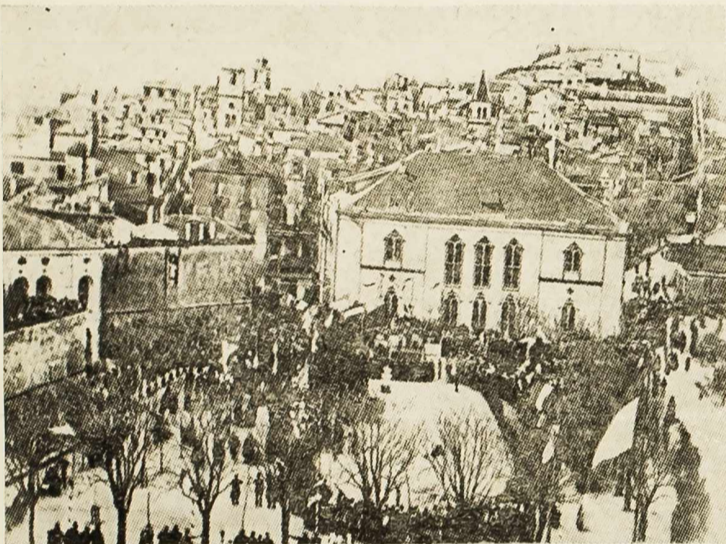
U XVI, a pogotovo u XVII st. postao je veoma značajno utvrđenje na istočnoj obali Jadrana, okruženo jakim zidinama i okolnim tvrđavama. Istovremeno ga je njegov urbanistički razvitak pretvorio u jedno od najslikovitijih mjesta na jadranskoj obali.

Pogled na zidine u Docu. Zidine su se prvobitno spuštale do mora, a početkom XX stoljeća je njihov donji dio porušen da bi se izgradio put do uvale u Docu.

Šibenik u prvoj polovini XIX stoljeća, litografija štampana u Pragu.

Fotografija Šibenika iz 1875. godine snimljena prigodom dočeka cara Franje Josipa I u Šibeniku. Na fotografiji se vide zidine (s kulom) koje su išle od kaštela Sv. Ane sredinom današnje tržnice do zgrade Narodnog kazališta.

Stari pazar.

Zbog svega toga on je obraćao na sebe pažnju umjetnika-grafičara, kartografa i graditelja, koji su nam svojim djelima zabilježili njegov izgled u prošlosti.

Najstariji sačuvani radovi, koji prikazuju Šibenik, potječu iz XVI st. To su bakrorezi, od kojih se neki više a neki manje odlikuju vjernošću prikaza i preciznošću izrade.

Iz XVI st. osobito je vrijedan jedan crtež, koji predstavlja šibenski škver.

Od radova iz XVII st. treba istaknuti crteže rađene za katastik šibenske bolnice Sv. Marije i Lazara, te radove mletačkog kartografa i geografa V. Coronellija.

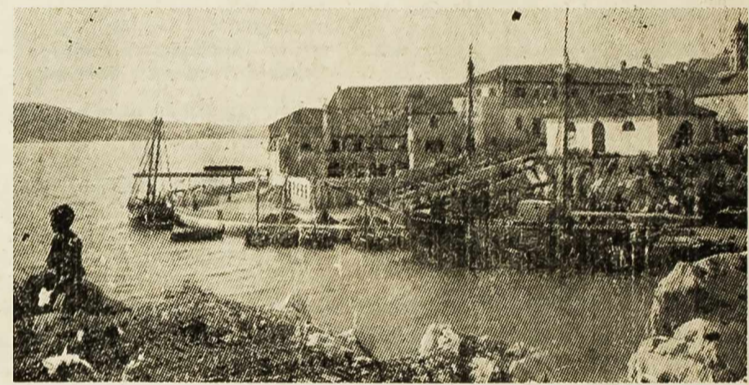
U XVIII stoljeću nastao je interesantan i nedavno otkriven crtež francuskog graditelja i slikara Clerisseau-a, koji prikazuje dio obale s kompleksom oko stole crkve Sv. Jakova.

Nekoliko radova u tehnici litografije prikazuje nam Šibenik u prvoj polovini XIX stoljeća.

Zahvaljujući susretljivosti drugova iz Muzeja grada Šibenika, u našem listu donosimo nekoliko radova koji će nam bar donekle dočarati lice našega grada u prošlosti.

Bakrorez iz djela »Theatrum Europeum« od Matea Meriana da Bazilea iz prve polovine XVII stoljeća.

Draga gledana sa zapadne strane prije nasipanja – prije I svjetskog rata. U to je vrijeme Draga služila kao pristanište manjim brodicima.

Reportaža

Čovjek koji je znao sve

»Malo ti mi pijemo mlijeka. Nešto malo prodamo, nešto za djecu. Ja imam dosta i pčela.«

»Sa pčelama valja znati raditi. Imam ih ja u Staroj Pazovi bez broj...«

»Ubole me nekidan tri odjednom«, žali se težak. »Leđa nisam mogao uspraviti, ruke mi natekle.«

»Znate kako se to radi? Uzme se jedna velika pčela. Uhvati se lijepo lagano za krila i prinese se ruci da vas ubode.«

Ali treba biti oprezan! Ne dozvolite da duboko zarije svoju žaoku, samo na površinu kože. Uza žaoku ostane sitni mjehurić tekućine. To treba izvaditi. Tako nekoliko puta. Skupiti otrov i ustrcati u krv. Malo to boli, ali si kasnije imun i ništa ti ne smeta. Ni stotine uboda. Samo to ne vrijedi za žene. One imaju debelu kožu.«

Jedan od putnika glasno se nasmija.

Težak iz Dubrave, za kojeg sam tek tada doznao da se zove Marko, raspriča priču o svome sinu: »Oženio se prije dva mjeseca po treći put. A ušao je tek u tridesetpetu. Prva mu žena umrla, druga pobjegla. Sada kaže da je sretan. Idem da vidim najnoviju nevjestu.«

»Žene su vam zlo«, zaključuje njegov sugovornik uz naročiti naglasak. Govorio je polako, ali jasno; nekako uvjerljivo i značajno. »Ja se, na

primjer, nisam nikada ženio, ali ih dobro poznajem. Često su mi govorili: »Miloše, pogledaj onu tvoju komšinicu. Taman za tebe«. I pogledam ja nju. Lijepa žena, lijepo djevojčice. Kućanica i sama. Radi, brate, ko glista. Dobra u svemu. Kad što: otkrijem ti ja — već dva puta vjenčana. Ima dva muža. Jednog u Baranji, drugog u Banatu, a meni se klela na sve...«

»Ili jedna druga: doselila odnekud u naš kraj. Svi je lijepo cijenili i voljeli. I umalo se ne oženih, kad se otkrije da ima odraslo dijete... Tako, nikada ne znaš što će te snaći.«

»A ima toga, takova su vremena«, slegne ramenima Marko. »Samo, moja stara i ja nismo se nikada posvadali, a još prije petnaest godina stavili smo srebrni pir. Tko to zna kako je to danas?« Nagne svoju bocu bevande i protegne se da malo zadrjema.

Neko vrijeme tišina. Svi drimaju pod prigušenim plavičastim svijetlom kupea. Monotonija brzog ritma vlaka što juri zaustavlja misli i omamljuje.

Na jednoj stanici čekamo dosta dugo. Naš suputnik ustaje i opet vadi »Red vožnje«. Zaustavlja konduktera i konstatira da imamo više od pola sata zakašnjenja. Ne negoduje, samo mu je drago što je to pravilno zaključio.

Sjeda, pa opet časka s Markom. Njegov se glas miješa s brujanjem vlaka. Čas prevladava jedno, čas drugo. Čas se svi zvukovi stapaju u jedan monotonni nestvarni glas, koji se gubi u polusnu. Tek tu i tamo čuje se po koja riječ Markova, po koja rečenica, koja završava onim: »O da, tako je to!« ili »E, što se može!« »Znam ja to!« itd. Riječi koje čovjek izgovora s nategom — kad mu se ne govori i kad jednostavno želi da — spava.

Sivo jutro i nepregledna ravnicu. Mamurni putnici piju crnu kavu koju nudi čovjek u bijeloj konobarskoj bluzi.

»Ovdje ste izmiješali 80 posto »Franka«, 20 posto »Santos« kave i sve to skupa prepržili. Rezultat je ova loša topla voda.«

To se opet javio naš govornik. Čovjek iz željezničkog sektora ugostiteljstva ne odgovara. Slijedila je čitava tirada o kvaliteti i spremanju kave.

Netko primijeti na jednoj stanici grupu lovaca. To je bio povod da čovjek s visokim čelom kaže nešto i o lovu. »Vidio sam kako se zečevi love na veliko. To je nešto! Pripreme traju danima: razastiru se velike mreže, kopaju se, jame, pokriju lišćem i travom. Na velikom prostoru puštaju se psi. Puca se. Zečevi se pojavljuju i bježe, a zatim sve kreće za njima. Tu treba biti stručnjak. Zeca, ja zeca, a živoga je teško hvatati. Uzbudljivo je vidjeti kako se stotine zečeva zapliću u mrežu. Pokoji se probije, ali ga dočeka sačma. Mreže se zatvore i nastaje hvatanje: za uši, i noge, pa u kaveze. Veliki lijepi zečevi. Zatim u vagonu. Po desetak tisuća i odmah preko granice. To su dobre pare.«

Ustao je i pozdravio se: »Moram ići. Sada će Ruma.«

Ponetko doručkuje. Stari Marko iz Dubrave pali prvu jutarnju cigaretu, koju je savio od svoga crnog duhana. Nestrpljiv je nekako da vidi sina i novu nevjestu.

Na kolodvoru u Beogradu, nakon sat vremena, silazimo. Odjednom naš znanac, koji je sada trebao biti u Rumi, opet časka s Markom

»E, e —, šta mogu, pogrešno sam ocijenio vrijeme. Ruma je već bila prošla. Ali, lako ću ja natrag. Nije daleko. Zbogom.«

J. Čelar

Šestoro ljudi u kupeu prvog razreda nije se do sada poznavalo. Pa, nisu ni pokazivali neki interes da se upoznaju. Svatko je bio zauzet svojim mislima oko smještaja gomile stvari i dosadom dalekog putovanja.

Šištanje pare pod prozorom potcrtavalo je neprijatnu tišinu pred odlazak. No, to je trajalo samo dotle dok se golema kompozicija nije pomaknula sa svoga mjesta nekako naporno, teško, cvileći pod teretom svega što nosi.

Tada je progovorio čovjek napadno visokog čela, prosjede koše, pedesetogodišnjak dubokog, melodioznog glasa.

»Nismo ni krenuli, a već kasnimo pet minuta, konstatirao je on pošto je prelistao nekoliko stranica »Reda vožnje«. »Nadoknadit će to oni gore po ravnici, ali naša željeznica nije principijelna.«

Težak iz Dubrave koji je sjedio pored njega odmahne rukom: »Malo prije ili malo kasnije — šta mi tu gubimo? Ionako svi putujemo kartama za godišnji odmor.«

Ta slučajna lina ironija jedva da je bila primijećena.

»Da«, javi se opet čovjek nešto glasnije, »samo to se sada više ne bi smjelo događati. Zar i željeznica ne radi po učinku?«

Ulazi kondukter i vrši pregled karata.

»Dokle nas pratite? — upita znatiželjni putnik. Sigurno do Novske?«

»Ne, do Bosanskog Novog!«

»Znači, radite kraće nego oni naši gore, a primete sigurno iste plaće. Ili možda i veće? Tako je to kad postoji toliko zajednica ZTP u zemlji. Dijelite i viškove, a ipak sporo obnavljate vozni park.«

»Kakvi viškovi!? Primamo ponekad i 80 posto! Dovidjenja! Moram dalje.«

»Znam ja željeznicu«, opet će čovjek. »Jednom sam prije rata morao platiti kaznu od 20 dinara. Čudno je to bilo. Zurio sam na vlak koji je vozio ondašnjeg engleskog kralja Edvarda. Znate, onoga koji se odrekao prijestolja zbog jedne žene. Usklačio sam u vagon posljednjeg časa — bez karte. Tražio sam od konduktera, ali je odbio da mi izda kartu jer je to bio »specijalni vlak«. Morao sam još platiti i globu od 20 dinara. Obišao sam sva nadležstva žaleći se. I ministarstva. Uzalud. Rekli su mi da mogu tužiti samo kralja. Salili su se, naravno. Ali ja još nisam od toga odustao. Mislim da on i danas stoji bolje od mene!«

Težak iz Dubrave, kojem je pod košuljom virila debela mornarska majica, namještao je svoje demijzone pune vina.

»Koji me vrug natira da sve ovo vozim!! Ali moj sin iz Beograda piše: »Stari, dođi bez svega, samo ne bez vina.«

»Vi imate vina, ali morate kupovati hranu. Opet će čovjek. Sam se čudim kako vaš seljak sastavlja kraj s kraham. Šta u tom kamenu može da raste?«

»Ah, raste. Nađe se. Nismo mi puno izbjirljivi svit.«

I raspričao se opet čovjek s visokim čelom:

»Da bar imate pašnjake, imali biste i mesa. Samo, vidite, i pašnjaci su preživjeli. Mi stoku držimo u stajama. Isto i Slovenci. To se bolje isplati. Zemlja se čuva, i trava i usjevi. U Sloveniji nemate hrane po pašnjacima. A vi sigurno kupujete hranu za stoku?«

»A, vruga! Hranimo je svačim!«

»Ali dobro mlijeko može dati samo krava koja se hrani dobrom hranom.«

Vodopadi su mi na dohvata ruke, sugestivni snagom elementa, namijani i rasplakani, nadmošćeni dugom koju stvaraju raspršene kapljice u sunčevim zrakama: usnopljene i izlomljene pri zapadu. Čovjeku srce jače kuca i prsa se nadimlju. Za noge ne osjećaš, iglica borova ti je ravna u lakoći. I zrake i kapljice i razbijena rijeka zrače neuništivu ljepotu, a bori, osobito čempresi, čule kao uvrijeđena gospoda i mirno promatraju tokove i pjesmu vodopada. I tek onda, kada vjetar uzdigne svoje ruke, čut će se glas njihovih struna. Žurio sam da što više sunca ostane iza mene, a pôt i umor dijelio sam živom i netaknutom pejzažu koji krije u sebi neko nedohvatno poštenje: oduzima ti umor, a hrani te snagom.

Pristiže me dječak na magarcu. Jaši na samaru veslajući nogama u praćama. Porjorio je kraj mene bez pozdrava, sumnjiva pogleda natkrivena gustim obrvama. Pozvao sam ga da stane.

— Zelite li da vam ponese torbu? — snašao se vragolan. Mora da je bio već prije spreman da ću ga zaustaviti. Po bradi i čelu mu zacrtane brazgotine kao znaci dobrote.

Dadoh mu torbu da je metne ispred sebe. Osjećaš se kao vojnik koji je bacio ratnu spremu s leđa.

— Uzjašite ako ste umorni — reče dječak nakrivljen da sidi s magarca.

Išli smo polako. On na samaru, a ja se držah za svoju torbu. Magarac je žurio i vukao me, ali mu dječak nije dao da žuri. Kako je ugodno pješačiti kad te netko vuče. Ili je to zato ugodno što se držim za magarcu? S njega je mirisalo sadno i ostale rane koje je načinio samar pod svakodnevnim teretom. Najveće rane, crvene boje, vire ispod samara i potpregala. Jadno živinče. Tovar za tovarom nosi na svojim leđima i nema vremena da mu se rane ohlade, niti da zacijele. Kopita su tupo nabijale tvrdu cestu: prednjim nogama je sadio a zadnjim krivudao. Ni jednom nije uleknuo leđima, mada su rane velike.

Nasred puta ptica belenguza, selica koju ljudi jednako vole kao i lastavicu, jer dolazi prije sviju selica i već u zoru zapjeva na zidu ili na kamenu. Ne čeka kao vinarke da se otvore pupovi vinograda. Približili smo joj se na nekoliko metara: ubija velikog skakavca. Malo ključne, pa nas pogleda da li još stojimo. Okance joj kao leća. Čekali smo dok pojede skakavca.

— Mlada je — reče dječak. — Stare odmah odlete, boje se svakoga. Luda je ova ptica — nastavi. — Savija gnijezdo u zidu ili pod kamenom pa ih zmije uništavaju. Čudno se ponašaju — reče. — Kad prave gnijezdo, pjeva mužjak i ženka, kad ženka leži na jajima, on čuva stražu i javlja joj gdje se nalazi prijatelj. Oboje vode brigu o mladima. Kad netko naiđe, plaču nad njima i tako otkrivaju gdje se nalaze.

— Jesi li ti srušio koje gnijezdo? — A, jesam, jesam puno. Samo nikada nisam mogao odgojiti pticu od belenguze — reče dječak. — Osjetljiviji su pa brzo crknu.

— Čuo sam prh njenih krila. Odletjela je koso uz brinu, visokih pina krupnih plodova, noseći skakavca u kljunu. Čuo sam glas djetlića nalik dječjem kašlju, a zatim kvrcanje u koru koje se utopilo u grmljavini vodopada. Ispod nas zdesna odmaru se rijeka ispresijecana i iskrivudana travnatim otočićima kao krpama na kojima leže otkosi i korjenje ševara nalik odgriscima poroga luka. U zaklonine uvukle se vode i čine jezera. U njima miruju ribe: velike kao pruce, a male kao trunje što je donijela Krka i dalje ne može da pliva. Dno je blatno uskvatalo, baca mjehure na površinu. Matica rijeke žuri da se odmori u Prokljanu. Nosi posljednju lađu izletnika koji zasigurno nikada neće zaboraviti na provedeni dan na slapovima Krke.

Dječak je sisiao s magarca i pomakao mu potpregalo da ga manje žulja. Dao mi je torbu i nestao iz grma. Magarac je potezao zmijastu lužinu. Ugledao sam dječaka gdje kraj borovih stabala bere ciklame. Katica se brzo povećavala u njegovoj ruci. Vratio se s druge strane. Ispod nogu mu poletješe sjemenke maslačka.

— Pomiršite — reče. — Ovo mi je najdraže cvijeće.

— Nisam znao da ovdje ima ciklama — rekoh. — Miris im je ljepši i intenzivniji od onih u bukovim šumama. — Sagnuo sam se da berem; njihove crvenkasto-ljubičaste glavice naklonjene zemlji, dotiču se jedna druge. Cvijet do cvijeta, nigdje lista nema. Duge bijele stabljike izvlače se iz borovih iglica.

— Ima ih mnogo — reče dječak. — Kao da ih je netko posijao. A nije, nikle su same. Ubrat ću vam jednu kitu pa mirišite ako volite. Ja volim mirisati cvijeće.

— Naravno — rekoh. — Metnut ću ih u čašu na noćni ormarić.

— Nećete noćas zaspati — reče dosta tvrdo.

— Hoću, umoran sam.

— Bit će vas strah. Da ste ne znam kakav heroj, bit će vas strah. Morate se prije naviknuti na buku vodopada. Po noći se sve čuje jače nego po danu: mumljanje, grmljavina, šum, prskanje, zavijanje kao da vuci prelaze s jedne strane na drugu. A koliko se toga pričinja — razvuče dječak. — Ja sam se navikao pa mi slapovi pjevaju uspavanku.

Sunce će skoro zaći za klisuru što je ostala daleko iza nas. Dječak uze magarca za uši i provlaču se s njime kroz grmlje na livadu da natovari tovar grubog sijena od ševara i barskih trava. Ptice su pjevale u krošnjama pred spavanje. Čuo sam ih samo iznad glave, a čim sam se maknuo ispod drveta — sve se utapalo u buci vodopada. Ovdje se ljudi kreću kao patuljci iz bajke;

Krkom uzvodno

njihovo postojanje progutao čvrsto uokvireni krajobraz i nemir. Slapovi su stvarnost i snaga prirode. Oni su u čovjeku i izvan čovjeka. Na sve strane zubori voda, tutnji, šumi, mumla, grmi, sunovraća se. Sve se kreće s vodom i u vodi i pokorava se njenoj snazi. Utkala me u tok, oteći se ne mogu, vraća me na polazište. Sve je čisto i bistro kao nebo. A meni nedostaje dječak, da povuče riječi o noćnome strahu, nedostaje mi društvo, jer me već, misleći na noć, spopada strah.

Odjednom sam se našao zaognut bujnim zelenilom: jablanima, topolama, murvama pogrbljenih stabala, divljim smokvama nadvitih grana nad rijeku, vrbama kojih se vrške dodiruju brzaca, bršljanom, kupinom, metvicom... Bori su ostali na padinama gdje tkaju mrak. Zorobilo me zelenilo i buka. Rijeka se ovdje, na skradinskoj strani, gdje pod golemim drvećem čuče šatori i ljudi se slade plemenitom ribom, rasukala kao praseća crijeva, razvukla se i razbijala. Osjećam labilnost zemlje i snagu vode, koja teče i izvire na sve strane. Miriše riba ispred šatora. Snopovi trstika i aparata za ribolov naslonjeni na šatore. Stranci se slade, štucaju, pa silaze u potok u kome se hlade cinkanje košare vina, piva i raznih sokova. Naš čovo gleda iz prikrajka i razmišlja o svojoj rijeci, o njenim bogatstvima i ljepotama, o strancima koji je koriste — gotovo badava. I osjeća se strancem. Samo je zimi svoj kad rijeka nikome ništa ne daje.

Naokolo srušeni grad vodenica. Voda im izjeda temelje, vrijeme je srušilo krovove. Ispod njih poniru odvojni bujica, da bi opet potočili na vidicima. Ma koliko čovjeka obuzima radost kad se nađe u ovom ambijentu gdje postaje lagan i čist u prsku milijuna kapi, s tugom će razgledati mrtve vodenice zdravih zidova i temelja, i mlinsko kamenje na proplancima. Vjetar se u trstikama zapliče i šušti, vjetar kome se ne može odrediti pravca. Putovi i pristupi Boku tijesni i zapušteni. A sve bi se moglo popraviti i raj što ga priroda daje čovjeku na uništenje, čovjeku dostupiti na uživanje. Da li netko ovuda prolazi zatvorenih očiju, pitam se? Ni duša se pred Krkom zatvoriti ne može. A ljepota kad je porušena, ružnija je od ružnoće. Sreća je u tome što svaki posjetilac kapitulira pred impresivnom slikom vodopada, pa ne vidi kuće koje su umrle.

Sve na skradinskoj strani žalošću zrači: gospina kapela, vodenice, stube, staze i mostići. Takav dojam daje zemlja, predmeti, puti... kad pogledam vodu, pristupam drugome svijetu...

S talni stanovnici Krke su brašnjavci mlinari gluhi i na obadva uha, ugostitelji, čuvari vodovoda i centrale i nekoliko ljudi kojima rijeka ne da da odu. Ljeti su veseli i pomiješani s gostima, zimi su tužni kao i rijeka kad se surva u Jarugu. Za svakoga imaju spremljene odgovore i ništa ih ne treba pitati.

— Prije pedeset godina bilo je ovdje stotinu mlinica, a sada vraže i jedno, osim sirotinje na šibenskoj bandi — govorio je Mate sa Žurica Brda koji od svačuca do smrknuća boravi na rijeci. — Jedino je ova rika jača od zuba vremena. Isprid svake mlinice bila je stupa za biljce i sukanje.

Stajali smo na drvenom mostu koji ispod slapova spaja skradinsku stranu, zarašćenu gustim zelenilom gdje se čovjek osjeća kao da se stvorio u tropima, i šibensku stranu koja zrači čistu dalmatinsku realnost: borovi, litice, grmovi smilja i bodavica. Mate stade tačno na sredini mosta i zatupka štopom, zatim uperi štop na slapove.

— Cilu Krku imala su dva vlasnika: Šupuk i Borello. Divila ih je ona sedra tamo, tačno popola

V

slapa. Sve je ovo bilo njihovo: mlinice, stube, centrala, vodovod...

Ispod mosta ribe u dubancima; jato zbijeno u krugu i kad im se nešto baci ne obaziru se kao da su oglušile od buke slapova. Jedna za drugom izviruju na površinu, broje goste, a kad se u dubokom plavetnilu nakrive, zablistaju bisernim sjajem ljusaka.

— Di si vidio ovakve lipote? — upita me Mate podbočen o štop. — A ne vridi, nikakve koristi. Nikakve — ponovi. — Samo šteta.

— Ovo je najljepši kutak Evrope — rekoh.

— Evrope? — začuđeno razvuče lice na lijevu stranu. — Svita, sinko, svital! Ma ovi naši to ne znaju iskoristiti — šapne mi na uho. — Gledaj je, ove naše Krke. Gori poviše slapova zagrlila se sa Cirkolom po zajedno: hop-la, niza sedru sedamnaest skalina, visokih blizu pedeset, a drugih petsto metara, čine čistu lipotu i divotu, kao da anđeli lete u mislim košuljama. Kad zapuše levanat, Krka svakoga tko se nađe na mostu — umije i pomladi za deset godina.

Svuda vrije, ključa, kipi mlječna pjena, survava se masa vode, skaču mlazovi, pište pijavice, libe se zmije, a Buk drma zemljom kao da se nebo prosula među uklješteno brine. Knaga i ljepota stvaraju sliku, muziku, čaroliju, preko bjeline preljeću vrane kao aveti. U prikrajcima pličaka čobanice mašu dugim repom, vodomar boje donjeg sloja duge prhne okomito uvis i tresne u vodu i jato ribica smanjena je za jednu. Ispod mosta Krka se smiruje i razlijeva od jednog do drugog brijega.

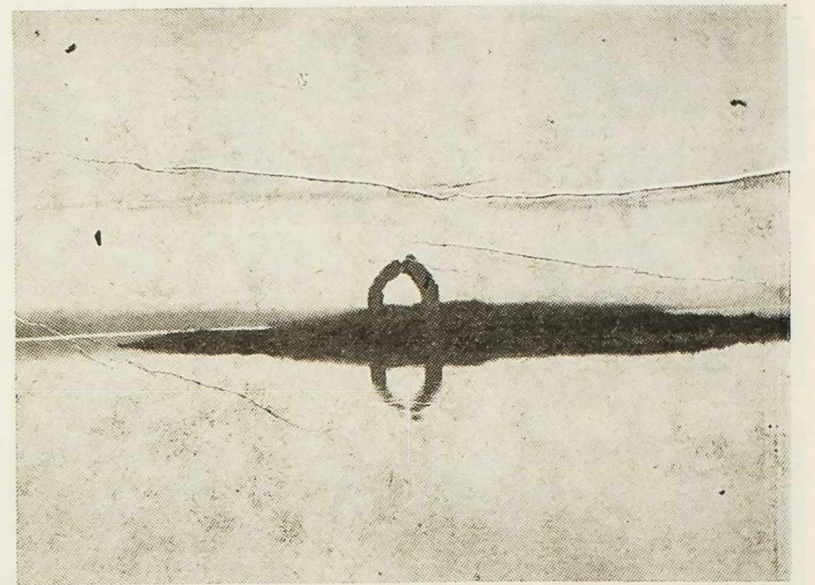
— Priča' mi je čaća još oko devestote, a tako je priča' i njegov čaća njemu, da su iz sviju mista naše Dalmacije dolazile lađe da melju žito u ovim mlinima — govorio je stari Mate žalosno. — Druga su danas vremena — reče. — Razumim ja to, ma ne razumim sve drugo. Sve se onda billo od idara. Pamtim i ja kad je Ante Šupuk sagradio tvornicu manistre i mlinice za mlivenje buvarice. Bilo je buva kad sam bio dite, vrag im srčić... A neki Venecijan sagradio centralu, osvitlio Skradin i Šibenik i podigao tvornice u Šibeniku. Sve se promijenilo osim Krke. I ona se promijenila, osiromašila. Vidiš koliko se sedre osušilo, sve su to prije pedeset godina bili slapovi. Ima na onoj strani i jedna velika spilja, ali je sasvim zapuštena. Ljudi i ne znaju da postoji. A da znaš kako je lipo: puna je svakakvih »morsura« i »čulaka«.

— Dovoljna je i ova ljepota — rekoh.

— Lipota sama za sebe ništa ne vridi — odgovori pomalo uvrijeđen. — Više je, moj sinko, pokojni

Šupuk zarađivao na ujmu u svojim mlinicama nego sva ova turistička društva i ugostiteljstvo na svome mlogrovanju. Još kad sam bio dite govorili su da postoje planovi i študije za uređenje slapova Krke. Istu pismu zajedno sa mnom sada slušaju moji unuci, a za to vrijeme, moj sinko, puno je toga porušeno i uništeno. Kad bi mogli uništiti, bi i samu Krku, ja ti kažem — govorio je ljuto udarajući štopom o daske umivenog mosta.

— Valjda je nešto i napravljeno — pogledah južnu obalu. Ispod kuća tutnje golemi mlazovi rijeke koje je tijelo otkinuto gore na zaskoku i navraćeno da kroz čelične cijevi nalik gorostasnom crvu bajemaru okreće turbine i svoju moć šalje čovjeku koji ne misli na rijeku.

— Ruku na srce i živi uru — reče starac. — Ali šta je muva na debelom volu. Šta je to na ovoliko lipotu i divotu? Ona restauracija gori i kućica s nekoliko kreveta? To je koliko i ništa. A opet, pošto ljudi amo dolaze sami zalutaju kao ovce u tuđi tor, i to je puno. Ovca u tuđem toru ostaje dan-dva i biži kući, pa makar joj bilo ne znam kako lipo.

— A oni šatori tamo?

— Oni će nas umesti, sinko. Povataše svu ribu. Nitko ne vodi računa di love i šta love, a ribe sve manje. I prodaju nam — zajeca starac — Ingleži i Švabe prodaju nam našu ribu za ono malo takse što su razapeli šator. Neka ih vrag nosi! I takav turizam neka ide s vragom!

Stari Mate je ušutio. Ugledah kapljice u njegovim očima a levanat ne puše, ne umiva mu zjenice rosuljom rijeke. Starac plače, za čim čovjek plače ispod vodopada?! Ponovio je zatim da nam Ingleži i Švabe prodaju ribu isprid naših vrata, a naši drugovi prave planove i študije isto kao i oni oko devestote. Rekao je, da je samo malo mladi, da bi otišao: u Šibenik... u Zagreb, u... Otišao bi i rekao bi im: ne valja, drugovi, jer naša unuđ nisu isto što smo mi bili oko devestote, a moraju slušati iste pisme kakve smo i mi slušali. I Krka piva istu pismu, proklinješ je, a čemu je rika kriva...

Prešli smo na drugu stranu gdje kosina postaje sve kosija. Dao sam mu ruku da se uspne zapuštenim putićem pod rašelju gdje jedan seljak toči žutinu. Kvarat po kvarat piju ljudi, a bijelo vino grolji u grlu. Na grani visi pršut u celofanu. Kriška pršuta, dvije kriške kruha i kvarat vina s vodom: marendna. Čovjek i na »virus« daje domaćem svitu.

Nad ponoram odvaljene zidine: temelji debeli dva koraka, temelji hrvatskih velikaša Šubića, Neplića, divovske kosti ne dotiče rijeka. A možda je već tada, ili kad su Turci zaposjeli Skradin, ljepota počela umirati. Možda? Koliko pitanja krije u sebi rijeka? Koliko odgovora daje čovjeku? Skoro će mrak. Penjem se uz brijeg, a starac ide ravno uz obalu k centrali. Tamo će sjesti s ljudima na klupi ispod jablana i pričati pričju koju je tisuću puta pričao, pričao o rijeci, o vilama, vodokadacima i o strancima koji uništavaju ribu. Penjem se, a Krka se čuje trostruko jače. A kad legnem, njena će se snaga povećati. Sve će čirgu mirovati. Ciklame su još svježe u mojoj ruci, mirišu opojno. Mislio sam na dječaka — osjećajući da neću zaspati od straha.

Nikola Pulić

¹ stalkiti i stalagniti

Puk je svojom pobunom protiv plemstva 1409. godine preuzeo vlast u svoje ruke. Plemići su bili istjerani iz grada, ali ne svi. Ostali su oni koji su bili za kralja Zigmunda. Gradom su upravljali pučki kapetani, na veliko nezadovoljstvo preostalih plemića. Naš historičar Dinko Zavorović u svojoj povijesti Šibenika kaže, da su pučki kapetani... povjeravali gradske službe, kome su htjeli, zbog čega je Vijeće 28. X 1411. godine odredilo pod prijetnjom najtežih kazni, da nitko od njegovih plemića ne smije moliti ni prihvatiti ma koju javnu čast i službu ni od koga drugog osim od Vijeća... «. Suprotnosti i sukobi između pučana i plemića, dakle, izbijali su otvoreno u toku dugotrajne borbe grada protiv Mlečana i poslije 1409. godine. Kralju Zigmundu je to smetalo, pa je htio srediti prilike u gradu. On se bojao nezadovoljnog plemstva u Šibeniku, za koje je pretpostavljao da ima veze s istjeranim, a preko njih i s Mlečanima. Zbog toga je htio da se postigne izmirenje. To je po shvaćanju kralja i plemića značilo vratiti plemića na sve važne položaje u gradskoj upravi. Tako je već početkom 1411. godine Zigmundov generalni vikar Petar od Mislina pokušao nagovoriti puk i pučke kapetane da se dozvoili istjeranim plemićima povratok u grad. Pučani su se tome usprotivili. Na skupštini puka i plemstva 6. IV 1412. godine, na kojoj je prisustvovao i spomenuti Petar Mislina ponovo su pučani bili izabrani i postavljani na razne javne službe u gradu. U daljnjem razvoju događaja pučki kapetani Ante Mavrić, Grgur Draganić, Dišman

Pad Šibenika pod 4-stoljetnu dominaciju Venecije

Slavogostić, Marko i Ivan Radević i Ivan Svistić, preuzeli su potpuno svu vlast u svoje ruke i uklonili i posljednji utjecaj plemstva u gradskoj upravi. Petar Mislina obavijestio je Zigmunda o ovim političkim previranjima, nakon čega mu je kralj naredio da »uspostavi red« u gradu. Petar je skupa s knezom Ivanom Cetinskim ušao 7. V 1412. godine s vojskom u Šibenik, pohapsio pučke kapetane, od kojih je četvoricu — Antu Mavrića, Dišmana Slavogostića, Marka Radevića i Ivana Radevića — dao u noći istoga dana pogubiti u kuli Knezeve palače. Slijedećeg dana tijela pogubljenih pučkih kapetana bila su pokopana u zajedničkoj grobnici u dvorištu fratara dominikanaca. Nakon toga istjerani plemići pozvani su u grad. Konstituirano je novo plemićko Vijeće i uprava, koja je zatim položila zakletvu vjernosti kralju Zigmundu. Tako je grubom

PIŠE PROF. SLAVO GRUBIŠIĆ

silom kralja srušena pučka vlada u Šibeniku. Zigmund je vjerovao da je proveo mjere, koje će mu bolje čuvati grad od Mlečana. Događaji koji su nakon toga uslijedili pokazali su da se prevorio. Pučka stranka koja je do tada bila uz kralja i antimletačka, razočarana izdajničkim postupkom Zigmunda, počela se udaljavati od njega. Plemići, kojih je većina još od prije pripadala promletačak struji, nisu dugo ustajali u svojoj zakletvi kralju Zigmundu. Oni su počeli pomišljati na predaju grada Veneciji. Šibenik je bio iscrpljen dugotrajnom opsadom, glađu i boleštim. Vidjelo se da Mlečani ne kane prekidati opsadu i napade na grad. U takvim prilikama misao o predaji grada Mlečanima počela je dobivati sve više pristaša, naročito nakon pisma mletačkog dužda

Mihovila Stena, koje je on 11. VII 1412. poslao Šibeniku. U njemu dužd obećaje da će zaboraviti na sva neprijateljstva grada protiv Venecije i da će prema njemu dobro postupati — ako joj se dobrovoljno predi.

Poslije toga su započeli pregovori između Šibenika i Mlečana. Šibenčane ja zastupao fratar Simun. Pregovori su okončani sporazumom, na osnovu kojega se Šibenik predao pod vlast Venecije 30. X 1412. Najvažniji izvor ovoga događaja je dukala, diploma tadašnjeg mletačkog dužda Michaela Stena, koja sadrži 18 kapitula. Dukala odmah u početku ima deklaraciju, kojom se dužd Steno, konzuli i cjelokupno mletačko vijeće zaklinju na križ i evanđelje, da će se u cjelini i pojednostima držati onoga što iza toga slijedi, tj. svih obaveza prema Šibeniku, koja se u toj privilegiji utvrđuju. Iz tih 18 kapitula vidljivo je da se Šibenik nije predao bezuslovno, već pod određenim uvjetima, kojima je nastojao da osigura autonomiju. Kapitul XIV izričito naglašava da se »... od duždeve vlade ili od drugih neće za u vječnost moći kazati da je grad Šibenik došao u njihove ruke drukčije, nego dobrom, dobrovoljnom privolom plemića i slobodnih ljudi...«.

Sadržaj kapitula je ukratko ovaj: Venecija se obavezuje da će štiti i braniti grad i njegove stanovnike protiv svakoga tko bi se usudio nanijeti Šibeniku štetu. Gradom će Mlečani vladati na način, po statutima i običajima iz vremena prve njihove vlade (1322—1357). Utvrđuju se povlastice za izvoz i uvoz vina. Knez grada može biti samo Mlečanin-plemić, a njegova plaća najviše 700 dukata. Na području Šibenika i njegova kotara ne može mletačka vlada nametnuti nikakve nove carine, poreze, daće ili druga opterećenja, osim onih koje sada postoje. Skradin i mlinovi na Krki spadaju pod Šibenik. Šibenčanima se opraštaju sve štete, koje su ma kome ninijeli. Ako tko za ove ustane tužbom kod suda, ova neće vriediti. Šibeniku pripadaju svi otoci, koje je uživao od vremena kralja Ludovika. Svi posjedi na bilo kojem drugom mjestu potvrđuju se i mogu ih Šibenčani mirno uživati. Šibenik priznaje Mlečanima tridesetinu od soli, i to na način kako ju je imao kralj Ludovik. Sve obligacije eventualno izdane od dužda ili »vanjskih« (prognanih plemića u kolovozu 1409) na općinska dobra ili privatnika Šibenčana ili osoba koje su nastanjene u gradu i kotaru smatraju se ništavnima. Svaki građanin grada Šibenika tretirat će se i smatrati mletačkim građaninom. Ovaj privilegij je opskrbljen višećim duždevim olovnim pečatom.

Tako su Mlečani najveći dio šibenskih zahtjeva priznali i potvrdili mu pravo na izvjesnu autonomiju. Oni su postupili taktički kako bi pridobili grad i tako kontrolirali politički i vojnički mjesto i područje od izvanredne stratejske važnosti na Jadranskom moru. Oni će se odmah zatim pobrinuti da njegovu autonomiju i privilegije potpuno »usklađe« sa svojim potrebama i ekonomsko-političkim planovima u jadranskom području.

Padom Šibenika pod vlast Venecije 30. X 1412. godine završava se drugo razdoblje njegove povijesti i započinje dugotrajna mletačka dominacija, koja će neprekidno trajati 386 godina (do 1797 godine).

O KRUHU SA DEVET KORA KRIZA POMORACA DA ILI NE

Posljednja
vožnja

kada su cijene bile još povoljne. Na rezalište je počelo radom u razdoblju pada te konjunktura i naglog skoka cijena starim brodovima. Pored toga, ono je bilo nekompletirano. Nije bilo izrađenih kolo-sijeka za odvođenje starog željeza ni dovoljno obale za pristajanje brodova. Kisik, osnovna sirovina ovog pogona, dobavlja se iz Dugog Rata. Sve je to povećavalo troškove. Od 180 ljudi, koliko ih je u rezalištu najviše radilo, bio je mali broj onih sa potrebnim iskustvom ili spremom.

U osnovna sredstva rezališta bilo je ukupno investirano oko 29 milijuna dinara. Do svoje likvidacije rezalište je izrezalo u svemu oko 12.000 tona starog željeza.

S takvim teškoćama poduzeće je imalo negativnu bilancu prema završnom računu od travnja 1963. Kolektiv je činio velike napore da tu situaciju popravi. Trebalo je tražiti izlaz prije svega vlastitim snagama. I baš u vremenu kad su članovi ovog poduzeća primali svega po 80 posto osobnih dohodaka, kad su ga neki napustili, počela su se nazirati rješenja za sređivanje situacije. Kolektiv je pokazao maksimum razumijevanja i jednodušnosti u nastojanju da se oživi pomorska privreda grada.

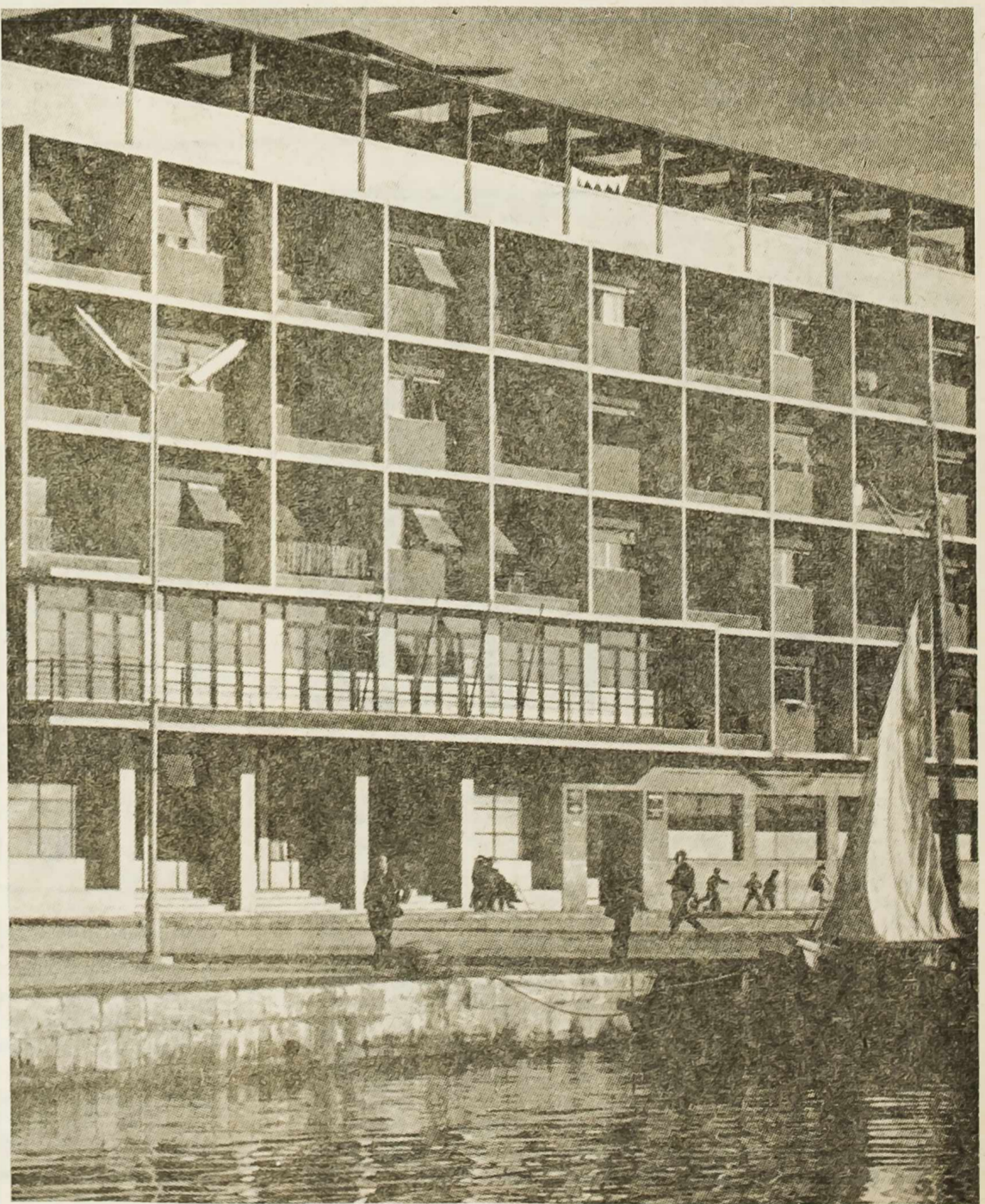
PO STRANI, ZBOG MALE TONAŽE

»Slobodna plovidba« Šibenik je tokom 1964. godine raspolagala sa ukupno 12 brodova i 72.000 tona nosivosti (DWT). Međutim, iz toga je proizlazila jedna teškoća. Budući da poduzeće nije imalo tonaže od 150.000 tona, nije se moglo registrirati za prekomorsku plovidbu. Izlaz je nađen u tome što se organizirala tehnička suradnja s »Atlantskom plovidbom« Dubrovnik. Tako je 6 brodova tipa »Liberti« obavljalo prekomorsku plovidbu u okviru te suradnje. No, i ta se suradnja plaća. Tokom prošle godine za nju je izdato 32 milijuna dinara.

Mala tonaža brodovlja imala je za šibensko poduzeće još jedan nedostatak: zbog te male tonaže poduzeće nije ušlo ni u djelomični program izgradnje flote. Kasnije su, međutim, izgrađeni elaborati da bi se uklopilo u taj program, i to u smislu novog prihvaćanja orijentacije gradnje flote za Mediteran. Predviđeno je da se u sedmogodišnjem planu izgradi desetak brodova od 1.500 do 2.500 tona. Jedan takav brod kupljen je prošle godine u Antverpenu i dobio je ime »Krk«. Karakteristično je da se poduzeće još dosta prije reforme uspjelo otarasiti svega onoga što nije bilo rentabilno. Nešto osnovnih sredstava predano je Pločama. »Plovidba« je bila obećala da će za pločanske »Libertije« dati manje obalne brodove. To je i provedeno.

BRODARI STALNO NAGLAŠAVAJU...

Kao i svako pomorsko poduzeće, »Slobodna plovidba« Šibenik radila je prije reforme na principu neto-deviznog priliva. Sve je bilo usmjereno na to da se ostvari nešto veći priliv, jer je o tome najdirektnije ovisilo poslovanje radne organizacije. Valja znati da je poduzeće na svaki dolar dobijalo premije.

Zahvati koji se provode u svim privrednim oblastima s ciljem stvaranja uvjeta jačeg i stabilnijeg privrednog napretka nisu mimošli ni pomorsku privredu. Oni su se, zapravo, naročito odrazili na pomorstvo, s obzirom na njegovu specifičnu ulogu u međunarodnoj razmjeni. Da bi se održao određeni balans između zahtjeva unutar samih poduzeća pomorske privrede i sposobnosti konkurentskog djelovanja na međunarodnom tržištu, bilo je potrebno sprovesti čitav niz specifičnih mjera. One su išle od maksimalnih iskoristavanja unutrašnjih rezervi, štednje, do preispitivanja čitave djelatnosti radnih organizacija, do analize najoptimalnijeg korištenja raspoloživih kapaciteta na brodovima, do traženja mogućnosti za konkurentsko uklapanje u nove linije međunarodnog pomorskog transporta.

Usprikoš tome, pomorska privreda nije ostala bez problema. Naprotiv, neki od njih još su i potencirani. Tu je, prije svega, pitanje financijskog efekta nakon ukidanja premija i uvođenja jedinstvenog pariteta dolara. Do novih brodova, opet, ne dolazi se na jednostavan način, osobito u novim uvjetima. Osim toga, još uvijek ima teškoća oko školovanja pomoraca. Smatra se da nije pronađen jedan adekvatan način njihova obrazovanja. »Bijeg na kopno« još uvijek postoji, i to baš u vrijeme kada su kadrovi u pomorstvu neophodni. Osobito oni kvalitetni.

TITULE KOJE ZNAČE MALO

Više puta i na raznim mjestima je istaknuto da u problemima školstva u pomorstvu danas stvari stoje tako »... da se slobodno može reći da od rata do danas nije riješeno pitanje naših pomorskih škola, prosto zato što su o njemu rješavali i rješavaju većinom ljudi s veoma malim ili nikakvim pomorskim iskustvom, a od onih koji su imali odgovarajuće kvalifikacije, kao, npr. naši nastavnici, većina ih je izgubila svaku vezu s praksom i životom broda i pomorstva. Pitanje se rješavalo više akademski bez čvrste i izravne veze sa stvarnim stanjem i potrebama našeg pomorstva. Zato danas naše pomorske škole i daju kadar sa inženjerskim titulama koje na brodu ne znače ništa, osim što nekima daju ideje o nekim posebnim pravima na ograničenje njihova rada i zaduženja na obično nadziranje drugih članova posade. Takav kadar uz to jedva da ima minimum stručne spretnosti potreban za normalan rad i život na brodu.« (kap. Z. Jurišić). Možda su neki od takvih zaključaka i suviše rigorozni, ali je očigledno da problem oko školovanja pomoraca i dalje postoji.

ZALEĐENE POSTELJINE, ALI...

Za vrijeme posjeta brodu »Promina«, koji se ovog mjeseca vratio sa svoga posljednjeg putovanja, razgovarali smo s posadom o tome zbog čega pomorci napuštaju svoje zvanje. Evo o tom pitanju rezime razgovora kojeg smo vodili sa prvim časnikom broda Nenadom Dodićem.

— Ne odgovara istini činjenica da je novac glavni uzrok iskrcaja pomoraca, odnosno da je standard na kopnu bolji. Velika većina pomorskih oficira nije prvo razmišljala o tome koliko će imati prinadležnosti kada postanu oficiri na brodu, nego kako će doživljavati svoj poziv na moru. Većina oficira ima ljubavi prema pomorstvu, kao i svi pomorci uostalom. Mi smo pomorska zemlja koja ima svoje časte tradicije, pa su takva osjećanja sasvim razumljiva. Pomorce ne smeta toliko ni velika vrućina ni velike hladnoće. Ni Perzijski zaljev, ni Kanada, ni Sjeverno more. Plovio sam na lošim brodovima poput »Subićevca« i sada na »Promini«. Imali smo teških dana. Navest ću neke primjere. U Kuvajtu smo iskrcavali 18 dana cement. Vrućina je bila nesnosna, ali nisam čuo ni jednog mornara koji je rekao da će se radi toga iskrcati i raditi na kopnu. Godine 1963. i 1964. vozili smo pšenicu iz Kanade za Lenjingrad u zimskom periodu. Imali smo popravak kotlova. Hladnoća je bila veoma velika. Dovoljno je da kažem da je posteljina na mome krevetu bila zaleđena i zalijepljena za stijenu broda i da smo spavali odjeveni. U siječnju smo imali užasno nevrijeme u sjevernom Atlantiku, maglu od Engleske obale do Lenjingrada. Vidite, opet iznosim isti argument: nitko nije rekao da će se radi tih stvari iskrcati. Paradoksalno je kad se navodi kako moderni brodovi i moderne luke otežavaju život pomorca. To ne odgovara činjenicama, jer danas pomorac može birati u koju će vrstu plovidbe poći, pa prema tome i kuda će ploviti. S druge strane, život na brodu nije neizdrživ i ima vremena za odmor. Evo vam opet nekih primjera. Početkom 1962. godine krenuli smo iz Anversa za obale

zapadne Afrike, gdje smo krcali staro željezo za Japan. U Dakaru smo ostali 21 dan, u Avidanu 15 dana, u Tokoradi 20 dana. Vozili smo uz rijeku Kongo do grada Matadi i tu proveli 10 dana, obišli vrh Dobre nade i bili u Durbanu, zatim u Singapuru i iskricali se u gradu Nagoja u Japanu, gdje smo ostali oko mjesec dana. Plovili smo za Sjeverni Vijetnam i bili u Hajfongu četrdesetak dana, te ponovo otplovili za Sjeverno more. Kako vidite, bilo je veoma mnogo vremena za boravak u lukama, za razgledanje gradova i prilike da se čovjek i psihički pripremi za nova putovanja. Konačno, danas se i obitelj pomorca može ukrcati na brod i ploviti zajedno. Po mom mišljenju, razlog zbog kojega pomorci, a osobito oficiri, odlaze s brodova — nalazi se u sistemu školovanja. Treba znati da oko 80 posto zapovjednika na našim trgovačkim brodovima ima ono klasično školsko obrazovanje: malu maturu, četiri godine nautike, te iza toga dvije godine kadetskog staža na brodovima, nakon čega se polaže ispit za poručnika trgovačke mornarice i nakon godinu-dvije postaje kapetan duge plovidbe. Visoka škola nadoknađivala se stalnom praksom. Da bi se to ispravilo, osnovana je Viša pomorska škola. Međutim, ljudi koji su završili tu školu često zamišljaju da bi trebali biti odmah zapovjednici brodova, iako nemaju dovoljno prakse na tom polju. Kad im se to ne ostvari, ubrzo napuštaju zvanje i traže posao na kopnu. Dijelim mišljenje nekih pomoraca da bi nautičku školu trebalo produžiti sa 4 na 5 godina i, kad se postane poručnik, ploviti duže vremena, te uz tu praksu polagati ispite za viša zvanja. Zanimao sam se u dvije poznate pomorske škole u Hamburgu i Trstu u pogledu priznavanja školske spretnosti i prakse, i evo što su mi odgovorili: svaki onaj Jugoslaven koji je poručnik trgovačke mornarice može polagati ispit za kapetana duge plovidbe, s tim da ima najmanje 4 godine staža duge plovidbe u oficirskom činu. Dakle, praksa, i opet praksa...»

Marinko Lugović iz Bilica je vođa stroja na brodu »Promina« i plovio već 6 godina, dakle od osnutka »Slobodne plovidbe« Šibenik. Plovio je na »Dorčolu« i na »Subićevcu«, pa i pod teškim uvjetima. Pored svega toga, ne pomišlja da traži novo zanimanje.

Joso Vlahov, čistač na brodu, rodom je iz Šepurine, plovio je također na nekoliko brodova ovog poduzeća. »Zanimanje pomorca nije zanimanje poput svakog drugog. Postoje velike razlike. Pa ipak, ja se ne bih mijenjao. Kad sam se jednom opredijelio za ovo, tu ću i ostati.«

I od ostalih smo članova posade, i pored njihovih pritužbi, čuli slične izjave. Ipak se čini da su mladi ljudi ili pak oni koji imaju specifične obiteljske probleme skloni tom bijegu na kopno. Isto tako i dio onih koji su se školovali, a koji ovom zvanju nisu pristupili iskreno i sa ljubavi. Za šibensko poduzeće »Slobodna plovidba« za sada ne postoje neke ozbiljne teškoće oko potrebnih kadrova na brodovima. Iстина, njihov izbor nije velik, ali ih je ipak osigurano onoliko koliko je neophodno.

BRODOVE UZIMALI U NAJAM

Svi ti problemi i teškoće koje smo naveli bili su stalno na redu i u »Slobodnoj plovidbi« u Šibeniku, što pokazuje da je kompleksno pitanje kadra i ljudi koji žive na moru jedno od temeljnih pitanja svakoog takvog poduzeća. Imajući na umu i tu činjenicu, možemo pratiti i razvitak ove radne organizacije od 1959. godine do danas.

Već i zbog specifičnog karaktera djelatnosti s kojom se bavi — ovo je poduzeće imalo teškoća od samoga svog osnutka. Ali, odmah treba naglasiti da je ono imalo i smjelosti da neke od njih radikalno riješi.

»Slobodna plovidba« Šibenik formirana je u vrijeme vrlo slabe konjunktura na međunarodnom tržištu. Nije bilo osnovnih sredstava. Brodove je trebalo uzimati u najam i otplaćivati ih od zarade. Prosječno je na ime tih zajmova isplaćivano godišnje po 700 milijuna dinara za sve brodove.

To su bila četiri »Libertija«, četiri broda tipa »Grad« i tri druga broda preuzeta od »Slobodne plovidbe« Ploče.

Pripojenjem »Dalmatinske plovidbe« 1961. godine, betinske »Obalne plovidbe« 1962. i integracijom »Slobodne plovidbe« Ploče od 1. 1. 1963. postavilo je pred šibensko poduzeće mnoge nove probleme, tim više što je ono preuzelo sve dotadašnje gubitke koje su spomenute plovidbe imale. Čitavu njihovu negativnu bilancu. Osim toga, tu je još i pitanje rezališta. Ono se počelo graditi kada je na tržištu vladala velika konjunktura starih brodova za rezanje,

Nakon stupanja na snagu mjera o privrednoj reformi u srpnju mjesecu ove godine neto-priliv je nestao uvođenjem jedinstvenog pariteta dolara za 1250 dinara. Međutim, cijene domaćih proizvoda porasle su za 40 posto, radi čega se poduzeće našlo u nepovoljnom položaju, jer je i dalje moralo vršiti snabdijevanje brodova, iako su cijene bile veće na svjetskom tržištu. Devizna sredstva koja su potrebna za nabavku opreme ne mogu se neograničeno trošiti. Pomorska privreda je i prije privredne reforme poslovala na međunarodnom tržištu, pa se i podvrgavala njegovim zahtjevima ponude i potražnje. Sad je, međutim, nastala velika razlika u cijenama. Zato i brodari stalno naglašavaju potrebu da se i nabavke koje se vrše u zemlji usklade sa svjetskim cijenama ili da se osigura slobodnije trošenje deviznih sredstava, pa makar i po žrtvu manjeg priliva deviza.

NIKAD ZASTOJ U PLOVIDBI

Da bi se ipak poduzeće uklopilo u privrednu reformu (a ono je to gotovo već i postiglo), nastoji naći puteve i mogućnosti što bolje afirmacije i jačanja svoje baze. Danas »Slobodna plovidba« raspolaze sa 12 brodova, od čega 7 motornih i 5 »Libertija« sa 49.372 bruto-registarske tone. U toku ove godine otuđen je jedan »Liberti«, pa se za ta sredstva namjerava nabaviti jedan suvremeniji brod.

Što se tiče kadrova, poduzeće je, kao i sva pomorska privreda, u tome donekle oskudijevalo, osobito u kvalitetnom kadru, iako u posljednje vrijeme postoji sve manje teškoća. Osobito je zadovoljavajuća situacija u kadru strojara na brodovima. Iako je prije bilo situacija da nije bilo ni onolikog broja ljudi koliko je nužno potrebno, ipak nikad nije dolazilo do zastaja u plovidbi. U zadnje vrijeme poboljšana su primanja članovima kolektiva. Pa ipak ima slučajeva odlaska, kako oficira, tako i drugih pomoraca. Razlozi su uglavnom oni koje smo već naveli i koji su općenitog karaktera. U osobnim primanjima ide se za tim da se stane u red naših drugih poduzeća pomorske privrede.

Odmah početkom siječnja iduće godine poduzeće otvara i novu liniju iz crnomorskih luka za Jadran, koja će saobraćati svaka 22 dana sa dva broda u oba pravca. Već su izvršene sve obimne pripreme da se zainteresiraju brodari koji bi iz Rijeke raznosili robu koja dolazi iz Crnog mora. Veliku podršku za ove linije dala je »Jugolinija« iz Rijeke, »Jadroslobodna« iz Splita, »Splošna plovidba« Koper, a i sama Rijeka. Na taj način u novoj godini »Slobodna plovidba« Šibenik ulazi u još veće i značajnije poslovanje među našim poduzećima pomorske privrede.

Joško Celar

RAZGOVOR S ANATOM BUKIĆEM, TAJNIKOM OPĆINSKOG ODBORA ZA FIZIČKU KULTURU

KAKVA JE BILA 1965.

Novonastala privredna reforma umnogome je pomjerila i rad sportskih organizacija. S tim u vezi, zamolili smo tajnika Općinskog odbora za fizičku kulturu Antu Bukića da nam iznese neke podatke o tome kako su se sportska društva i klubovi uklopili u reformu.

Možete li nam reći kako su se sportske organizacije uklopile u novonastalu privrednu reformu?

— Bez sumnje, sve sportske organizacije su privrednu reformu shvatile kao nešto progresivno, jer je i fizička kultura jedan dio našega društvenog uređenja. Neminovno će trebati izvršiti korjenite promjene u svim vidovima aktivnosti, a naročito vodeći računa o racionalnijem korištenju financijskih sredstava i stvaranju materijalnih rezervi.

Kako stoji s financiranjem sportskih društava?

— Financiranje sportskih organizacija sada je rješavano na takav način — da je Skupština općine direktno financirala kvalitetni sport, kao što su: nogomet, veslanje i plivanje, dok je ostalu masovnu aktivnost financirao Savez za fizičku kul-

turu iz svojih minimalnih sredstava-dotacije. Neke sportske organizacije su, na primjer, tražile i druge načine financiranja, kao što su organiziranje raznih takmičenja i sl. No, ta se praksa nije pokazala kao dobra.

Na našoj komuni ima dosta kvalitetnih društava. Tereni su, čini se, najveći problemi. Šta vi mislite o tome šta bi trebalo napraviti da se ti objekti izgrade?

— Kad se govori o kvalitetnom sportu u našem gradu, onda treba imati na umu stanje jugoslavenskog kvalitetnog sporta. Tačno je to da kvalitetni sport iziskuje u prvom redu stručan kadar i, s druge strane, odgovarajuće objekte. Objekata je malo, a i ono što ih posjedujemo maksimalno su iskorišteni. Raspoloživih sredstava za izgradnju objekata nemamo, te bi se u tom pravcu trebale angažirati radne organizacije, koje bi prema svojim mogućnostima stvorile uvjete za masovni oblik sportske aktivnosti, iz čega bi proizlazilo i kvalitet.

Koliko bi sredstava trebalo za normalan rad svih društava, računajući i dotacije i investicije?

— Kad govorimo o potrebama za financijskim sredstvima, onda je na to pitanje teško odgovoriti, a čini mi se da su sadašnja sredstva koja se utroše za fizičku kulturu prilična. Međutim, pitanje je u koje se svrhe veći dio tih sredstava utroši. Za održavanje kvalitete dosadašnja sredstva su prilična, no za masovni sport trebalo bi mnogo više.

Što se pak tiče potrebnih sredstava, za investicije za tu aktivnost bi trebala mnogo veća sredstva, jer bi bilo potrebno izgraditi ili adaptirati veći broj objekata.

Recite nam kako bi bilo da se sredstva namijenjena razvoju fizičke kulture slijevaju u Fond SOFK-e i da ona, prema svojim mogućnostima, financira programe klubova?

— Normalno bi bilo da je i do sada financiranje sportskih organizacija vršeno preko Saveza za fizičku kulturu kao foruma koji vodi opću politiku razvoja fizičke kulture. U idućoj godini to će biti, jer će se sva sredstva koja budu namijenjena

fizičkoj kulturi slijevati na naš žiro-račun i Savez će voditi brigu o raspodjeli. Takvim načinom moći će se vršiti bolja kontrola nad trošenjem, a doći će i do bolje koordinacije rada Saveza s organizacijama i aktivnima na terenu.

Postoji li mogućnost i u kojem obujmu da građani sami financiraju dio svojih djelatnosti (isto tako i radne organizacije)?

— Mislim da bi o tom vidu financiranja trebali razmisliti i politički faktori i same radne organizacije. Jer, ne može nam biti svejedno kakva nam je kvaliteta i kakva nam je masovnost.

Nije li uzrok stagnacije ili neaktivnosti društava i u slabom radu organa upravljanja?

— Može se kazati da u izvjesnom smislu imamo i stagnaciju nekih sportova, a razloga ima dosta. Međutim, postoji i takvih pitanja da uprave klubova-društava odvojeno rješavaju problematiku kluba ili društva.

TOHOLJ PRVAK STK »SIBENIK«

Prošlih dana završeno je stolnotenisko prvenstvo »Sibenika«. Na prvenstvu je učestvovalo 14 igrača. Prvo mjesto bez ijedne izgubljene partije osvojio je Branko Toholj. Drugo mjesto pripalo je Vuletiću, a treći je Jakšić. Veliko iznenađenje predstavlja visok plasman veterana Valdičića, Andrića, Vulića i mladog Vukšića.

NOGOMET

ODMOR DO 12. SIJEČNJA

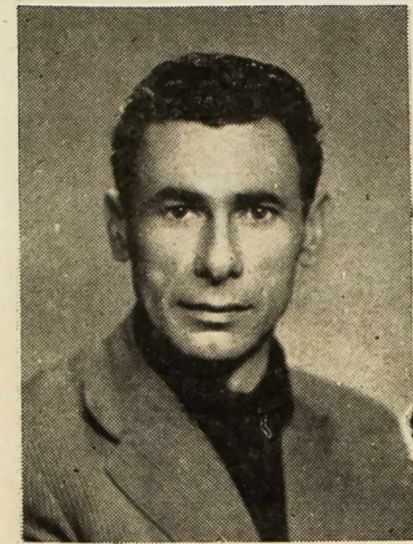
Nogometaši »Sibenika« dobili su odmor do 12. siječnja, kada ponovo započinju pripreme za nastavak prvenstva, jer ono počinje već 6. ožujka. Prvi dio priprema odvijat će se u Sibeniku, a završni dio održao bi se u nekom mjestu u okolici Sibenika.

BRANKO BAKMAZ NA PRIPREMAMA REPREZENTACIJE

Desno krilo »Sibenika« Branko Bakmaz pozvan je na zajedničke pripreme omladinske nogometne reprezentacije Jugoslavije koja će se pripremati u Makarskoj za predstojeći turnir UEFA, koji će se naredne godine održati u našoj zemlji.

Ovo je veliki ispit Bakmaza, iako je u toku jesenskog dijela prvenstva Druge lige pokazao dobru formu.

DK

STANJE U KLUBOVIMA I DRUŠTVIMA - STANJE U KLUBOVIMA I DRUŠTVIMA - STANJE U KLUBOVIMA I DRUŠTVIMA

DRAGO PUTNIKOVIC, PREDSEDNIK NK »SIBENIK«

STANJE DOSTA TEŠKO

Stvarno mi je teško govoriti o NK »Sibeniku«. To je zaista poglavlje za sebe. Uprava kluba i igrači svjesni su naših mogućnosti, tj. shvaćaju zadatke privredne reforme i znaju da im jedino preostaje da se u skladu takvih mogućnosti i uokvire. Pojedini građani (kojih je veći broj) opravdano ocjenjuju postojanje kluba.

Upućuju se kojekavi prijekori na račun kluba i ljudi koji rade u njemu; kako se ne vide drugi problemi u komuni, kako smo jednostrani, odnosno nedovoljno politički odgovorni. Mogu kazati da to nije istina, jer je činjenica da naši igrači svoje obaveze nisu primili ni za listopad, ni za studeni i prosinac, pošto klupska blagajna nema ni dinara.

Mi se stvarno čudimo kako smo mogli izdržati postojeće stanje i dovesti klub do kraja prvog dijela ove takmičarske sezone. Klub se može rasformirati. Međutim, ja se ne želim naći u takvoj situaciji da ja i uprava, jasno, to učinimo, jer treba voditi računa i o tome da klub djeluje već punih 35 godina, da je u redovima kluba bilo dosta revolucionera, da on odgaja dosta dobrih sportaša i da ima bogatu prošlost, koja je poznata širom zemlje. To je činjenica preko koje se ne može tako preći. Drugo, mi danas imamo više od 5000 vjernih navijača. Tačno je da oni svi ne dolaze na stadion, ali im je, makar sjedili i kod kuće pokraj radio-aparata, drago kad čuju rezultat kluba, jer i tada žive s našim uspjesima. Prema tome, i to su simpatizeri našeg kluba.

S obzirom na spomenute probleme mi smo u potpunosti zadovoljni postignutim plasmanom na kraju jesenskog dijela prvenstva Druge lige. Doduše, moglo je biti i bolje. Ali, kad je najviše trebalo zapeći, memčad se našla pred teškim problemima i psihički je bila opterećena, a to je pomrsilo sve planove i želje.

U proljetnom dijelu nadam se da ćemo postići još veći uspjeh, jer nam program takmičenja više odgovara (igramo jednu utakmicu više kod kuće). Ono što smo propustili u jesenskom dijelu, treba da nadoknadimo na proljeće, jer nije sve izgubljeno.

Novo rukovodstvo, koje će se uskoro imenovati, imat će teške zadatke. Ali, ukoliko bude sredstava bar onoliko koliko smo ih imali u 1965. godini, a to je najmanimalnije, moći će se izgurati ova takmičarska sezona.

Zahvaljujući entuzijastima koji veliki dio svoga slobodnog vremena posvećuju sportu, godina 1965. bila je za naš grad dosta plodna i uspješna. Ta se konstatacija uglavnom odnosi na kvalitetni sport, odnosno na klubove i društva koji su u relativno kratkom periodu polučili dobre rezultate, kao što su košarkaški, plivački i stolnoteniski klub. Tim i sličnim klubovima trebali bismo više pomoći, više se zainte-

1 Molimo Vas da nas upoznate s planovima vašeg društva-kluba u slijedećoj godini?

2 Mislimo da su u zadnje vrijeme, tako da kažemo, oporavljeni neki sportovi i društva u našem gradu: STK, biciklistički, košarski i plivački, a da neki drugi sportovi, koji su oduvijek bili nosioci aktivnosti, pomalo stagniraju: DTO, jedrenje, kuglanje i RSI. Koji su razlozi da je do toga došlo?

NIKICA ANDRIC, PREDSEDNIK STK »SIBENIK«

PROSTORIJE GLAVNI ZADATAK

Pitate me da kažem koji su planovi u narednoj godini. Odgovor bi bio: ima ih dosta! Ali, mi ćemo se ovdje dotaći samo nekih, koji su u narednoj godini najakutniji i koji će predstavljati daljnji opstanak kluba — koji je nakon nekoliko godina spavanja ponovo započeo starim tradicijama i nakon tri mjeseca djelovanja postigao značajne uspjehe na širenju ove grane sporta.

Novo se uprava svojski i s puno žara založila, a to je bilo i potrebno, i prišla radu, jer je nakon ponovnog otvaranja vrata kluba bilo više od 70 pionira i pionirki koji su očekivali da se ta vrata otvore i da im se jednom udovolji da pridruže, tj. da svakodnevno preko mreže prebacuju celuloidnu lopticu. Za nju vlada veliki interes i u nekim osnovnim školama u gradu.

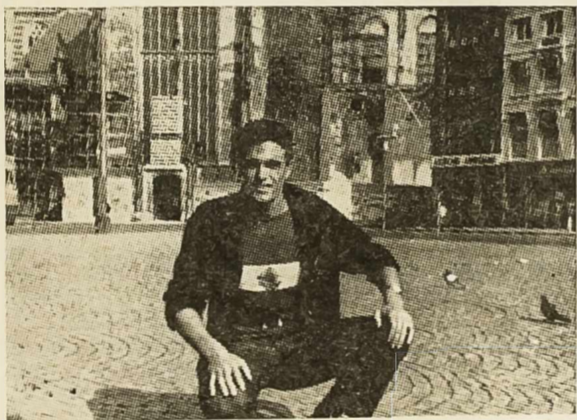
Ti mališani ne primjećuju u kakvim prostorijama vježbaju, da žbuka pada sa zidova i stropa, da na prozorima nema stakla, da je pod u raspadajućem stanju, da se nemaju gdje okupati, itd, itd.

Čini nam se da smo već i kazali zbog čega opada interes u pojedinim granama sporta. Ipak, u zadnje vrijeme ima klubova koji se naglo podižu zahvaljujući upornosti pojedinih sportskih radnika, koji su voljni da i naš grad bude grad dobrih sportaša. Međutim, i oni imaju teškoća koje ne vidimo i koje ne zahtijevaju velike materijalne izdatke.

Zadatak uprave u Novoj 1966. godini je da se najviše pozabavimo spomenutim pitanjima. Očekujemo i pomoć Fonda za izgradnju sportskih objekata. Treba, naime, uvidjeti potrebe renoviranja prostorija — kako bi one bar donekle udovoljavale normalnom radu. Ako to sve uspješno završimo, i naš će takmičarski uspjeh biti odličan.

Koristimo ovu priliku da se zahvalimo sindikalnoj organizaciji i komitetu Saveza omladine tvornice lakih metala »Boris Kidrič«, koji su nam pomogli u našem početnom radu. Također zahvaljujemo i Savezu za fizičku kulturu općine, koji nam je pomogao da uspješno organiziramo proslavu 15-godišnjice postojanja kluba i ovogodišnje pionirsko prvenstvo.

Ja sam za masovnost i za klubove koji žele da svoju aktivnost orijentiraju na one najmlađe, to jest na pionire koji će za koju godinu biti nosioci svih uspjeha. Za to sam da se klubovima koji propadaju pomogne i da ih se digne iz mrtvila.

ANTE MARENCCI, TAJNIK VK »KRKA«

PERSPEKTIVA?

Veslački klub »Krka« spada u red vrhunskih klubova s dugom međunarodnom reputacijom. Ona igra značajnu ulogu u jugoslavenskom veslačkom sportu. Međutim, zadnjih godina klub kvalitetno opada, jer je interes omladine sve manji. Time je opao i značaj VK »Krke« u veslačkom sportu, tako da se sada po kvaliteti našla na začelju jugoslavenske ljestvice.

Na to su utjecale mnoge objektivne teškoće uvjetovane slabom aktivnošću da se klub omasovi, iako se tako najbolje mogu odabirati kvalitetni veslači koji bi nastavili tradiciju »Krke«. Tim su problemima pridonijeli i slab kvalitet kadrova i odnosa u klubu.

Osnovna politika Nove uprave bit će koncentrirana na dovršenje doma, jer bit to mnogo utjecalo i na masovnost i prijem novih članova. Zbog pomanjkanja financijskih sredstava, dom se nije mogao dovršiti i nova uprava će i ubuduće imati velike teškoće da se on dovrši. Ne dovrši li se dom, mi ćemo i dalje imati velikih teškoća u vezi s pitanjem srednjanja odnosa među veslačima, a i trenerima. Naime, u klubu djeluju dva trenera, čiji odnosi nisu baš na visini, radi čega se sukobi prenose i na veslače. Dade se zaključiti da odatle potiče i nedisciplina i indolentnost prema treningu. Na jednom sastanku s veslačima, oni su se založili da se ti odnosi srede i zahtijevali su od uprave da se s tim jednom zavuik u djelo. Smatramo da će se ti zaključci sprovesti u djelo, pa makar jednog od njih i otpustili.

Jedan veliki problem, koji je skopčan s financijskim izdacima, je izgradnja splavi, jer se dosadašnja splav nalazi na izmaku i prijeto opasnost da se nešto nađe u vodi. Mi se nadamo da ćemo do početka sezone to pitanje uspješno riješiti uz pomoć nekih radnih organizacija.

Slavlje u Ražinama

Jučer su u 12 sati radnici kolektiva TLM »Boris Kidrič« u Ražinama prekinuli posao, da bi na svečan način proslavili izvršenje plana za ovu godinu. Planom je bilo predviđeno da se proizvede 25 tisuća tona aluminijskih proizvoda. Ta je količina premašena u ovoj godini za 500 tona. To je značajan uspjeh kad se uzme u obzir s kolikim se teškoćama borila ova naša najveća radna organizacija. Druga godina djelovanja integriranog poduzeća zaista se pokazala kao uspješna. U toku ove godine učinjeni su značajni napori u pravcu povećanja proizvodnje i produktivnosti rada. Formirana je posebna tehnološka grupa, zatim studija rada, osnovna priprema i pomoćna priprema rada. Uoporedu su vršeni ozbiljni napori za usvajanje najpovoljnijih metoda planiranja.

Rezultati koji su postignuti na pragu Nove 1966. godine predstavljuju bolje perspektive. Naime, moguće je u toku 1966. godine ostvariti proizvodnju od 27.000 valjanika i presanih aluminijskih proizvoda. U Odnosu na ovu godinu taj bi porast iznosio oko 8 posto.

Za daljnji porast proizvodnje bit

će potrebno uložiti još mnogo napora, jer su preuzete i krupne obaveze. U izgradnju elektrolize uloženo je, naime, 6 milijardi dinara vlastitih sredstava. Ta se obaveza može ostvariti u potpunosti samo masovnom, ekonomičnom i rentabilnom proizvodnjom.

Ovoj svečanosti, koja je održana u velikoj hali mehaničke radionice,

prisustvovali su predsjednik Skupštine općine Jakov Grubišić, predstavnici privrede i društveno-političkih organizacija. Radničko kulturno-umjetničko društvo »Kolo« u pratnji velikog orkestra garnizona JNA Sibenik izvelo je prigodni program, na kraju burno pozdravljen od svih prisutnih.

J. C.

Šta u slučaju rata

Danas, 30. prosinca, održan je u Sibeniku sastanak Izvršnog odbora Općinskog odbora SSRN Sibenik, na kojem se, pored ostalog, raspravljalo i o masovnoj civilnoj obrani u slučaju rata. Na sastanku je usvojen prijedlog da o tom pitanju raspravljaju i plenum Općinskog odbora SSRN, te da se po mjesnim organizacijama i područnicama SSRN osnuju odbori za masovnu civilnu obranu, a pri kućnim savjetima da se odrede povjerenici. O ovom obliku aktivnosti članova SSRN umnogome ovisi položaj našeg područja, a posebno grada, u slučaju da u

budućnosti dode do ratnih sukoba. Može se pretpostaviti kakvu bi paniku, uzburnu i štete nanijelo nepoznavanje nekih osnovnih vidova obrane. Zbog toga je usvojen prijedlog da se ovom vidu aktivnosti članova SSRN ubuduće dade konkretniji i masovniji oblik, te da se naročito ukaže na potrebu omasovljenja streljačke, izviđačke i drugih društveno-političkih organizacija, te sekcija ljudi-žabe, i sl.

U jednom od narednih brojeva našeg lista upoznat ćemo vas detaljnije o ovom obliku aktivnosti građana.

BALADA O PJESMI NOĆI I PTICI

Pjesma će naposljetku
da nam glavu smakne
majka nas je gojila
varkama
Glave ne može da izdrži
gorenje
Grudi su premale
bol ne može da se strpa
Tijelo tijelo
smet snijega osunčan
izdat će nas

Prije dolaska
smrti treba opjevati
dosta je zvjezdanog praha
u stihovima
treba ukrasti vatru
još još još
treba treba treba vatre
iz mutnog neba
i ne smeta ako je zima tu
Pjesma će nas raskomadati
pa tražili je
u vrelom boku žene
ili nebu

Prah zvjezdani
pada na nas
i zvijezde na čelo
da se uguše

Pružiti ruku
gorenje gorenje
noć može da spasi

Noć treba odbaciti
vidjeti kako umire od istoka
Izici u ranozorje
istoka zarumenjenog
Pustiti snove
da se ohlade

Jadni svijete svakodnevnosti
nemam što ti dati
gušiš me
guši guši
zadavi
obnovi zapali
uništi udavi
umirati umirati umirati
živiti
pisati pisati pisati

Plava uniforma
i predvečerje
kasarna i kancelarija
Ptica u jorgovanu
nišani nišani nišani
okini okini okini
jorovan se zanjiha
Vojniče donesi pticu
Steta ubih je
bila je prelijepa.

Slobodan Grubač, učitelj

Petar BILUŠIĆ:

ŠEST SONETA:

ZA MALE LUDE RIBE I BOSONOGE RIBARE

O ribe lude i nijeme,
ogluvjale od starih zvona;
prokockale ste sve dileme —
napuštajući slast planktona.

I prekasno za vaše boli
i tugu zgrušanu u oku.
U škrgi nema mudre soli
za hladnu krv u krvotoku.

Pogružen otok. Noć od nesna
za sve vaše otužne zore.
Uz ritam džeza tuži more,
u baru sušiti haljina pjesna,
A netko broji: lijeva, desna...
za odsanjane razvigure.

Oblak kroz ušku kronometra
stušiti u plićak sivu sjenu.
Upališe se boje spektra
dok ribar sanja nugu ženu.

I grijuć ruke nogom cupka,
nad vlažnu mrežu sav nadnesen.
U mrkoj koži, iznad pupka
već proklijava stara jesen.

I sve postade nemoć tiha
za oštre sedmozube osti,
oslanjajući gole kosti
za život dva tri lažna stiha
A riba nije da se postu
uz crni odar davljenika.

U algama se rak koprcra,
u oklopu od crnih šara
Stihijski ritam hladna srca
pokreće nišan živih škara.
U uvali, na vratim jara
vrše od šiblja — na dnu leže,
a čvrsta ruka kamikaza
na vješalima konop steže.

Starina ribar, poput žreca
ponavlja tiho dva-tri puta:
»Velika riba — malu guta.«

Nalik na nekog starog sveca,
umjesto ribe sebe peca;
u plitkom jazu s ribom pluta.

IV

Na isturenoj suraj hridi
svjetionik u nebo gađa.
U nebosklonu gang se vidi —
i mirno plovi jedna lađa.
Sva stihijska su priviđenja
od naše dobi nešto mlađa;
i stari đavo lik svoj mijenja
da svoga boga lakše gađa.

Ribaru, skupi kosti stare —
u pokoj mora... Zru balidi.
Od kuda smrti kupelj stidi?

Riba umire za svečare.
Grešnik pjeva: »Adio mare...«
iznuren grozom u apsidi.

V

Na bezazleno more vrebja,
dok se Sirena s mrakom roči.
Za brodolomce nema neba —
kad oganj ugasne na ploči.

Uz žute spužve — i koralje
ljepoticama cijena raste;
a neugledne ruke pralje
jednog će dana postat kljaste.

Svaka je riba naša mati,
a dobar susjed Mjesec pjani...
Povjesaše se grandomani

o mrtvi uzao biljne vlati
Za riblju krv — u ribljoj rani
krivi nisu ni harmorani.

VI

Pa ipak prođu sve te boli,
kad se na žaru riba peče.
Uz žmulj vina — i zrno soli —
na dvoje se i nebo siječe —

i sve tegobe se zaborave.
Zatim uz kihot, uz miris joda,
a s onu stranu stare brane —
zašumorit će srce broda.
O, sve je vrelo od promjena
i cireliranih anoda.
Al' što je krik, a što je moda?

I bog i đavo bič su žena,
za kormilare našeg broda;
proizašlih iz slanah voda.

Dan je pustolov;
živi u nadi
Danom se samo
može da radi.«

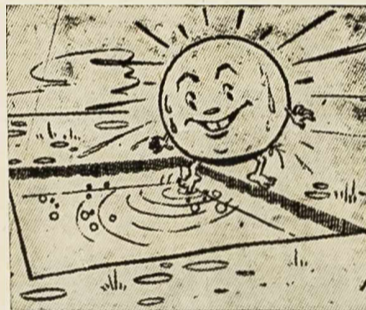
»Ja nisam pustolov!« —
dan se uzbuđi.
»Čujete li djeco!
čujete li ljudi!«
Zatim se javi
cvrkutom ptica —
i usput pozdravi
čistače ulica.
U svaki ured
slobodno zađe.
Šapne mornaru,
obodri lađe.

Malog pastira
pozdravi zvukom,
tvorničkom radniku
mahne rukom.
Leptiru podari
šarena krila,
nasmije djecu,
jer dan je sila...
Zato se noć
pred njim stidi.
Dan je zbog toga:
da nam se vidi.

Raskršće vjetrova

Dopusti, potoče,
da s tobom skupa
opjevamo
skriveno staze
koje tvojim
bjelucima vode.
Dopusti, vjetro,
da pozdravimo
prvo gnijezdo
prve rode
svito ispod oblaka
s muzikom od vode.

Neka nam bude
dozvoljeno
da svoje male tajne
povjerno drveću
i pticama u šumi.
Neka nam bude
dozvoljeno —
da prvi cvijet
prvi leptir glumi,
i neka nam
ustajanje
odguguje grlica,
a ne
ubitačni kuršumi:

ČUDNA SVAĐA

Preko svog
malog ekrana
noć se ustremi
na svjetlost dana.
»Što dobra ima
u jednom danu,
kad sve živo
previ
na ranu?

SAVJET RADNE ZAJEDNICE OPĆINSKOG SUDA ŠIBENIK

raspisuje

NATJEČAJ

za popunjenje radnih mjesta:

- 1) DAKTILOGRAFA
- 2) REFERENTA u kancelariji izvršnog odjela.

Kandidati treba da ispunjavaju opće uvjete iz čl. 19 st. 2. Osnovnog zakona o radnim odnosima i posebne uvjete:

pod 1) završenu osmogodišnju ili potpunu srednju školu sa položenim ispitom za daktilografa I-a klase. U obzir dolaze i daktilografi I-b do III klase;

pod 2) srednju školsku spremu. U obzir dolaze samo muške osobe.

Osobni dohodak po Pravilniku.
Ponude taksirane sa 50 dinara, sa izvodom iz matične knjige rođenih, liječničkom potvrdom o radnoj sposobnosti i dokumentom o kvalifikaciji dostavljaju se Predsjedništvu Općinskog suda Šibenik.
Rok natječaja 15 dana.

Zdenek Čaleta; Darko, Lazara i Luce Knežić; Zoran, Zivka i Ksenije Petrović; Robert, Gizela-Dare Tabula; Ljubica, Svetlana i Dragice Budimir; Zvonimir, Vlatka i Ljubice Nakić; Vedrana, Ivana i Marije Hrga; Nada, Sime i Marije Beneta; Denis, Krste i Pave Perkov; Ljiljana, Josipa i Katice Grbelja.

VJENČANI

Špiro Strunović i Aranka Čorić; Ante Bulčić i Zorka Periša; Zdravko Grurica i Milenka Erceg; Branko Nimac i Mladenka Mikelin; Šimun Stipulin i Marija Burazer; Ante Junaković i Mladinka Vričić; Slobodan Uzelac i Miranda Petrović i Davor Grgurev i Vladica Martinović.

UMRLI

Stipe Martinović 56 godina; Mijo Friganović, star 75 godina; Omer Oruč, 51 godinu; Ilija Bešević, star

69 godina; Muhamed Vojčić 45 dana; Mirica Grbelja, stara 83 godine; Marija Pavlov, 44 godine; Helena Polak, 4 godine; Mirko Merlak, star 64 godine; Marko Cvjetković, star 66 godina i Marija Mrdeža, 45 godina.

JAVNA ZAHVALA

U dubokoj boli povodom smrti našeg dragog supruga i oca

MIRKA MERLAKA

zahvaljujemo svim rođacima, prijateljima i znancima, koji su nam pismeno i usmeno izrazili saučešće, vijencima okitili odar, te pokojnika ispratili na vječni počinak.

Ujedno zahvaljujemo Dr-u Vladimiru Dolezilu kao i liječnicima i osoblju kirurškog odjela, koji su učinili sve da nam dragog pokojnika otrgnu iz ruku smrti.

Posebna zahvalnost osoblju i pacijentima ginekološko porodajnog

Porijeklo ribljih očiju

Ne znam odakle si
ni tko
si ti nepoznata širina
Svako jutro gledam te
to tvoje lice vedro
tužno ili nasmijano
Tvoji koraci lagano se
spuštaju
na moje čelo
U doline mravi su se
naselili još
od pamtivjeka
Ja sam bio među
zvijezdama
blještavi mač kojeg
se nitko nije
usudio taknuti
ne znajući moju vrstu
koja me daje
— odakle sam potekao
Nitko se ne usudi
pomicati nepoznate znakove
koji su tisućljećima
živjeli netaknuti i
nepoznati
A pismo koje uputih
suncu zašto nestade
izgubi se
Razgovarao sam danima
s bogovima sa Olimpa
i Rimskih brežuljaka
a nisam vjerovao u njih
u natprirodne stvari
U membrani oceana
danima sam tražio
porijeklo — dubine
ribljih očiju
tajne Tavel jezera
Vjekovima sam čekao
da se zvijezde pojave
da me u prah pretvore
Nitko se nije usudio
taknuti nepoznata strujanja
u maglene oblake
zmije otrovnice
A anđeli?
i oni pobješko
od mene
ne pripadam im — rekoše
poročima
I tada stadoh u Panove predjele
moleći se zelenim lipama
da mi u pismu
koje nikad ne stiže naslovniku
pročitaju nepoznate rečenice
Šutnja progovori
svojom tišinom
svjetlost obasja moje predjele
a riječi koje mi
vjetar donese plačući
bijaše takav da nestadoh
izgubih se u vrevi velegrada
Utanuh u zelenu mahovinu
Ali jutro svojom šutnjom
progovori
Čuh riječi nepoznate
ali dockan
bio sam bez sluha i bez
osjećaja.

Marko Copic

Bludnice noći moje

Katkad buntovne nepoznate
i nemirne
a katkad tihe šutljive
zatvorene
To su večeri — noći bludne
To su ruke smilja bodiljke
perace
To su cvjetovi lale i tulipana
To su vječne večeri
cure bludne
To su bludnice
noći moje.

Marko Copic

ODLUKA O PRESTANKU RADA KOMUNALNE BANKE

Skupština općine donijela je odluku o prestanku rada Komunalne banke u Kninu. Pošto ova banka ne ispunjava uvjete, prema novim propisima, za samostalno poslovanje, radi čega je došlo do njezina pripajanja Investiciono-komercijalnoj banki u Splitu, to će dosadašnja Komunalna banka u Kninu djelovati kao ispostava te splitske banke.

POKRETNI KINO PRIKAŽUJE FILMOVE IZVAN PODRUČJA OPĆINE

Kino-sekcija Centra za obrazovanje, kulturu i informacije u Kninu prikazala je tokom prošle sedmice Hanžekovićev film »Bakonja fra Brne« u Bosanskom Drenovcu, Međarima, Bribiru i Mor-Polači. Isti film prikazan je na području općine, u Biovičinu Selu.

OD SRIJEDE DO SRIJEDE

KINEMATOGRAFI

TESLA
Premijera američkog filma
JACE OD SLAVE — (do 5. I.)
Španjolski film
LIJEPA LOLA — (6 — 7. I.)
Francuski film
TRI MUSKETIRA I DIO — (8—10. I.)

ŠIBENIK
Premijera njemačko-jugoslavenskog filma
OPROSTAJ POSLJEDNJEG
POGLAVICE II DIO — (do 5. I.)
Premijera američkog filma
PAD RIMSKOG CARSTVA —
(8 — 16. I.)

20. APRILA

Premijera španjolskog filma
SAMBA — (do 6. I.)
Premijera zapadnonjemačkog filma
SERENGETI — (7 — 10. I.)

DEZURNE LIJEKARNE

Do 7. I. — Centralna — Ulica Borisa Kidriča.
Od 8. do 14. I. — Varoš — Ulica
bratstva i jedinstva.

ROĐENI

Jakov, Svetozara i Nevenke Lovrić;
Nada Svetozara i Nevenke Lovrić;
Mladen, Tomislava i Anke Belamarić;
Zlatko, Zivka i Marije Lugović;
Vanja, Dobroslava i Levine Šikić;
Davor, Tomislava i Vinke Grubišić;
Branka, Jere i Mare Čvrliak; Branko,
Jere i Mare Čvrliak; Damir, Jose
Bičanića i Nede Bačelić; Duško,
Sime i Anke Pavić; Renato, Ante i
Božidarke Bergam; Esma, Vinka i

11.45, 13, 14.35, 16.35, 19, 21.35,
22.30 i 23.35 sati.
Za Dubrovnik u 5.30, 8.30, 10,
11, 12 i 23.15 sati.

Izdaje i štampa: Novinsko-
izdavačko poduzeće »Štampa«
Šibenik

Direktor: MIRKO KNEŽEVIĆ
List uređuje redakcijski kolegij - Glavni i odgovorni urednik — JOSIP GRBELJA — Uredništvo: Šibenik — Ulica Petra Grubišića 3 — Telefon uredništva 25-62 — Rukopisi se ne vraćaju.

— Mjesečna pretplata za SFRJ 200 dinara, za inozemstvo 400 dinara — Tekući račun: Komunalna banka Šibenik 346-1-8 — Telefon štampari je 22-28 i 29-53.